

Udskriftsdato: 22. december 2025

VEJ nr 9527 af 28/06/2018 (Historisk)

Vejledning om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Ministerium: Udlændinge- og Integrationsministeriet

Journalnummer: Udlændinge- og Integrationsmin., j.nr. 2018-674

Senere ændringer til forskriften

BEK nr 991 af 29/06/2018 - BEK nr 1766 af 27/12/2018 - VEJ nr 9621 af 11/09/2020

Vejledning om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Forord

Denne vejledning om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. er en opdatering af vejledning nr. 9999 af 25. oktober 2017 og er primært suppleret med en beskrivelse af klippekortsordningen m.v., som trådte i kraft den 1. januar 2018 og reglerne om deltagerbetaling, som træder i kraft d. 1. juli 2018. Der er herudover bl.a. sket opdateringer vedrørende I- og S-kursistdefinitionerne. Der henvises til lov nr. 705 af 8. juni 2017, lov nr. 1690 af 26. december 2017 og lov nr. 744 af 8. juni 2018. Vejledningen er først og fremmest målrettet kommunerne, som har ansvaret for tilbud om danskuddannelse til nyankomne udlændinge, men vil forhåbentlig også være til gavn for udbydere af danskuddannelse.

Vejledningen giver en sammenhængende beskrivelse af området og uddyber lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (danskuddannelsesloven) samt bekendtgørelse nr. 1524 om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. af 19. december 2017 (uddannelsesbekendtgørelsen).

Indhold

1. Dansk til nyankomne udlændinge

1.1. Ret til undervisning uden folkeregistrering - særligt om udlændinge omfattet af EU-opholdsdirektivet

1.2. Særligt om EU-grænsependlere

1.3. Særligt om unge udlændinge

1.4. Udlændinge med særlige behov

1.5. Udlændinge i fængsler

1.6. Tilbud om danskundervisning til personer, der ikke er i beskæftigelse

2. Danskuddannelsernes indhold

3. Optagelse, tilrettelæggelse og deltagelse i danskuddannelserne

3.1. Optagelse og starttidspunkt

3.2. Betaling af depositum for S-kursister

3.3. Deltagerbetaling for S-kursister

3.4. Undervisningens tilrettelæggelse og timeloft for I-kursister

3.5. Klippekort for S-kursister

3.5.1. Klippekortets omfang

3.5.2. Klippekortets aktivering

3.5.3. Udskydelse af starttidspunkt eller pause mellem moduler

3.5.4. Anvendelse af klippekortet

3.5.5. Klippekortets ophør

3.5.6. Vejledning om klippekortets anvendelse

3.5.7. Udbyderskift m.v.

3.6. Henvisning mellem moduler, registrering og udelukkelse

3.7. Udmelding fra danskuddannelserne

3.8. Forlængelse

3.8.1 I-Kursisters adgang til forlængelse på baggrund af sygdom m.v.

.

3.8.2 S-Kursisters adgang til forlængelse på grund af alvorlige og langvarig sygdom

.

4. Uddannelsesperioden

4.1. Vilkår i forbindelse med udrejse af landet

4.2. Ophør af adgang til danskuddannelse med offentlig støtte

5. Overgangsregler

5.1. Overgangsbestemmelse vedrørende udlændinge, som den 1. juli 2017 allerede var indplaceret på et modul

5.2. Overgangsbestemmelse vedrørende S-kursisters ret til danskuddannelse i perioden fra den 1. juli 2017 til klippekortsordningen trådte i kraft den 1. januar 2018.

5.3. Overgangsbestemmelser for S-kursister, der får forlænget den 3-årige uddannelsesperiode

5.4. Overgangsbestemmelse vedrørende klippekort og S-kursisters ret til danskuddannelse pr. 1. januar 2018

6. Udbydere af danskuddannelse

6.1. Etablering som udbyder

6.2. Udbud af undervisning inden for kommunens grænser

7. Finansiering af tilbud efter danskuddannelsesloven

8 Tilsyn med udbyderne

.

8.1. Fysiske rammer og beliggenhed

8.2. Fleksibelt, relevant og kvalificeret undervisningstilbud

8.3. Kompetenceudvikling af lærere

8.4. Administrativt og økonomisk tilsyn

8.5. Hvordan kan tilsynet føres?

8.6. Styrelsen for International Rekruttering og Integrations tilsyn med de afsluttende prøver

1. Dansk til nyankomne udlændinge

I henhold til danskuddannelseslovens §§ 2-2 a er det kommunerne, som har ansvaret for at tilbyde danskundervisning til nyankomne, voksne udlændinge.

Danskuddannelseslovens målgruppe er som udgangspunkt alle udlændinge, der er fyldt 18 år og:

– Har opholdstilladelse eller i øvrigt har fast, lovligt ophold i Danmark og er folkeregistreret i kommunen eller

– har fast ophold i medfør af EU-reglerne om ophævelse af indrejse- og opholdsbegrænsninger i forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed, etablering og udveksling af tjenesteydelser m.v. og har bopæl i kommunen.

Herudover er EU-grænsependlere omfattet af loven, jf. danskuddannelseslovens § 2 a. EU-grænsependlere er arbejdstagere, der arbejder i Danmark, eller personer, der har etableret selvstændig virksomhed her i landet uden at bo her, se nærmere afsnit 1.2

Danskuddannelseslovens målgruppe omfatter således både flygtninge, familiesammenførte og indvandre-re, herunder arbejdstagere og studerende fra både EU-lande og tredjelande. Udlændinge, der er statsbor-gere i Finland, Island, Norge og Sverige, er også omfattet af lovens målgruppe i det omfang de har behov

for danskundervisning. Nordiske statsborgere har ret til at opholde sig i Danmark uden opholdstilladelse, dvs. de opfylder betingelsen om at have fast, lovligt ophold i Danmark.

Visse danske statsborgere har ret til danskundervisning, jf. danskuddannelseslovens § 2, stk. 3.

Det drejer sig om:

- Grønlændere og færinger over 18 år, som af særlige grunde ikke behersker det danske sprog i et sådant omfang, at de kan fungere i det danske samfund og
- danske statsborgere over 18 år, der på grund af langvarigt ophold i udlandet ikke behersker det danske sprog i et sådant omfang, at de kan fungere i det danske samfund, herunder personer, der er født af danske forældre med bopæl i udlandet.

Bestemmelsen i § 2, stk. 3, skal sikre, at grønlandere og færinger over 18 år, som af særlige grunde ikke behersker det danske sprog i et sådant omfang, at de kan fungere i det danske samfund, samt danskere, der på grund af langvarigt ophold i udlandet aldrig har lært dansk, herunder (voksne) børn født af danske forældre med bopæl i udlandet, kan få undervisning i henhold til reglerne om danskuddannelse til voksne udlændinge. Der er i praksis tale om et begrænset antal personer.

Andre danske statsborgere med mangelfulde danskkundskaber har ret til danskundervisning, hvis de selv afholder alle udgifter, der er forbundet hermed. Kommunalbestyrelsen kan dog give fuldt eller delvist tilskud til undervisningen, jf. danskuddannelseslovens § 14, stk. 2.

En udlændings opholdsgrundlag er afgørende for karakteren af det danskuddannelsesstilbud, som kommunen skal give den pågældende. I danskuddannelsesloven sondres der mellem I-kursister og S-kursister.

Ved I-kursister forstås udlændinge, der har fået asyl, humanitær opholdstilladelse eller opholdstilladelse på andet asylrelateret grundlag samt udlændinge, der har fået opholdstilladelse med henblik på familiesammenføring med herboende personer på baggrund af udlændingelovens almindelige regler herom. De pågældende personer skal være henvist til danskuddannelse som led i et integrationsprogram efter integrationslovens § 16. Derimod omfatter bestemmelsen ikke uledsagede mindreårige flygtninge, med mindre de er omfattet af et integrationsprogram. Se afsnit 3.5.7 vedr. en I-kursist, der flytter til en anden kommune.

Ved S-kursister forstås udlændinge, der har fået opholdstilladelse med henblik på beskæftigelse, studier, au pair-ophold m.v. efter udlændingelovens regler, medfølgende familiemedlemmer til sådanne udlændinge samt nordiske statsborgere og udlændinge med opholdsret i medfør af de EU-retlige regler. De pågældende personer skal være henvist til danskuddannelse som led i et introduktionsforløb efter integrationslovens § 24 c.

Ved en selvforsørgerkursist (S-kursist) i danskuddannelseslovens forstand forstås desuden EU-grænsependlere, der tilbydes danskuddannelse i medfør af lovens § 2 a, samt herboende grønlandere og færinger over 18 år, som af særlige grunde ikke behersker det danske sprog i et sådant omfang, at de kan fungere i det danske samfund og danske statsborgere over 18 år, der på grund af langvarigt ophold i udlandet ikke behersker det danske sprog i et sådant omfang, at de kan fungere i det danske samfund, herunder personer, der er født af danske forældre med bopæl i udlandet, jf. § 2, stk. 3.

Herudover er udlændinge, som får deres danskuddannelse forlænget med henvisning til § 2 e, stk. 3, (forlængelse på grund af sygdom, barsel mv.) og § 2 f, stk. 3, (forlængelse på grund af alvorlig og langvarig sygdom) omfattet af definitionerne af henholdsvis I- og S-kursister, idet der er tale om, at

forlængelsesperioden kompenserer for en periode, hvor en kursist har modtaget undervisning som enten I- eller S-kursist som led i et integrationsprogram eller et introduktionsforløb.

Det bemærkes, at I- og S-kursistdefinitionerne ikke omfatter udlændinge under 18 år, jf. § 2, stk. 2, samt udlændinge, som får deres danskuddannelse forlænget med henvisning til § 2 e, stk. 2 og § 2 f, stk. 2, (udlændinge, som ikke har påbegyndt eller afsluttet danskuddannelsen inden for uddannelsesperioden). De pågældende personer er ikke henvist til danskuddannelse som led i et integrationsprogram eller et introduktionsforløb. De pågældende modtager et tilbud om danskuddannelse, som fastlagt af kommunen og tilpasset deres særlige behov.

I tilfælde, hvor en udlænding flytter til en anden kommune og denne kommune ikke ønsker at overtage integrationsansvaret, har udlændingen fortsat ret til danskuddannelse efter danskuddannelsesloven, men er ikke længere omfattet af I-kursistdefinitionen. I sådan en situation skal udlændingen tilbydes fortsat danskuddannelse som I-kursist i overensstemmelse med vedkommendes opholdsgrundlag.

1.1. Ret til undervisning uden folkeregistrering - særligt om udlændinge omfattet af EU-opholdsdirektivet

Udlændinge, som har ophold i Danmark i medfør af EU-rettens regler om ophævelse af indrejse- og opholdsbegrænsninger i forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed, etablering og udveksling af tjenesteydelser m.v., har i modsætning til andre udlændinge ret til danskundervisning, selvom de ikke er folkeregistreret m.v., jf. danskuddannelseslovens § 2, stk. 1, nr. 2.

Bestemmelsen i danskuddannelseslovens § 2, stk. 1, nr. 2, implementerer artikel 25 i opholdsdirektivet i danskuddannelsesloven.

Bestemmelsen indebærer således, at EU-borgere og EU-borgeres familiemedlemmer, som har ophold i Danmark i medfør af EU-rettens regler om ophævelse af indrejse- og opholdsbegrænsninger i forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed, etablering og udveksling af tjenesteydelser m.v., har ret til tilbud efter danskuddannelsesloven, uanset om de er i besiddelse af registreringsbevis, opholdskort eller er folkeregistrerede. Dette gælder både arbejdstagere, arbejdssøgende i visse situationer, medfølgende ægtefæller, studerende, volontører etc.

Det er kun udlændinge, som har ophold i Danmark i medfør af EU-rettens regler om ophævelse af indrejse- og opholdsbegrænsninger i forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed, etablering og udveksling af tjenesteydelser m.v., som skal gives tilbud efter danskuddannelsesloven, før de er folkeregistreret m.v. Er der derimod tale om EU-borgere, der opholder sig her i landet som turister eller i forbindelse med besøg hos bekendte, er de pågældende ikke omfattet af denne ret.

Spørgsmålet om, hvorvidt en EU-borger har ret til ophold her i landet, og på hvilket grundlag opholdet sker, henhører under udlændingemyndighederne (dvs. de regionale statsforvaltninger). Dette gælder også spørgsmålet om en EU-borgers eventuelle familiemedlemmers ret til ophold her i landet i henhold til EU-reglerne. Opstår der tvivl om en EU-borgers opholdsgrundlag, skal kommunalbestyrelsen derfor rette henvendelse til udlændingemyndighederne med henblik på at afklare spørgsmålet.

Det er EU-borgerens bopælskommune, som skal give tilbud om danskundervisning. Ved bopæl forstås, når den pågældende ikke er folkeregistreret, det sted (bolig), hvor EU-borgeren regelmæssigt sover, og hvor denne har sine ejendele. Hvis EU-borgeren ikke er folkeregistreret, kan vedkommende dokumentere sin bopæl på anden måde – f.eks. ved fremlæggelse af lejekontrakt m.v.

1.2. Særligt om EU-grænsependlere

Grænsependlere har ret til danskundervisning i medfør af danskuddannelseslovens § 2 a, stk. 1.

En grænsependler i danskuddannelseslovens forstand defineres som en udlænding, der er fyldt 18 år, har bopæl uden for Danmark og

- godtgør at have status her i landet af arbejdstager efter EF-Traktatens artikel 39 eller
- godtgør at have udnyttet retten efter EF-Traktatens artikel 43 til at etablere selvstændig virksomhed her i landet.

Grænsependlere tilbydes danskundervisning af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor den pågældendes arbejdssted ligger, eller hvor den pågældende har etableret selvstændig virksomhed.

Har udlændingen flere arbejdssteder, eller har udlændingen etableret selvstændig virksomhed i flere kommuner, tilbyder kommunalbestyrelsen danskundervisning i den kommune, hvor EU-grænsependlerens hovedarbejdssted ligger. Definitionen på hovedarbejdsstedet må i tvivlstilfælde bero på en konkret vurdering. Hvis en udlænding f.eks. er ansat i et vikarbureau og i denne forbindelse arbejder i flere kommuner, vil det således være nærliggende at undersøge, i hvilken kommune arbejdstageren har flest timer og således geografisk befinder sig mest, og hvorvidt vikartjenesten på det ene arbejdssted har karakter af et mere permanent arbejdsforhold end det andet. Det kan også være nærliggende at spørge arbejdstageren, hvilken arbejdsplads vedkommende selv opfatter som sit hovedarbejdssted. Endelig kan det være relevant at undersøge, i hvilken kommune den pågældende betaler skat.

Kommunalbestyrelsen har pligt til så vidt muligt at sørge for, at EU-grænsependleren orienteres om tilbud efter danskuddannelsesloven. Dette kan f.eks. ske ved at informere virksomheder i området om undervisningstilbuddet.

For at have krav på tilbud efter danskuddannelsesloven skal en EU-grænsependler kunne fremlægge dokumentation for registrering hos skattemyndighederne og dokumentation for at være statsborger i et EU-land, EØS-land eller Schweiz. Hvis den pågældende udlænding ikke er arbejdstager, men har etableret selvstændig virksomhed her i landet, skal vedkommende fremlægge dokumentation for registrering i Det Centrale Virksomhedsregister eller, hvor en sådan ikke kan tilvejebringes, anden egnet dokumentation for at drive selvstændig virksomhed her i landet.

I en række tilfælde opretholder en grænsependler sin status som arbejdstager eller selvstændig, selvom grænsependleren ikke er i beskæftigelse. Reglerne herom fremgår af § 2, stk. 2, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Generelt er det udlændingemyndighederne, der vurderer, om en EU-borger opfylder betingelserne for at være arbejdstager eller selvstændig i EU-rettens forstand, hvilket er et krav for at være omfattet af danskuddannelseslovens § 2 a. Hvis der er tvivl om, hvorvidt en EU-statsborger er arbejdstager i EU-rettens forstand, skal der derfor rettes henvendelse til udlændingemyndighederne (dvs. statsforvaltningen).

EU-grænsependlere er på linje med andre S-kursister omfattet af bestemmelsen i danskuddannelseslovens § 6 a, stk. 2, hvorefter klippekortet er gyldigt i 5 år fra det tidspunkt, kursisten kan påbegynde undervisningen. En EU-grænsependler kan påbegynde undervisningen, når kommunalbestyrelsen har henvist vedkommende til danskuddannelse. For EU-grænsependlere, som ikke har bopæl her i landet, sker henvisning til danskuddannelse først efter, at grænsependleren selv har henvendt sig til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor den pågældendes arbejdssted ligger.

1.3. Særligt om unge udlændinge

Danskuddannelseslovens målgruppe er som nævnt udlændinge over 18 år, og kommunens forpligtelse gælder som udgangspunkt alene nyankomne udlændinge.

Udlændinge, som er kommet til Danmark før de er fyldt 18 år, har opholdt sig i længere tid i Danmark og måske har deltaget i en del af folkeskolens undervisning, har således ikke ret til at deltage i tilbud efter danskuddannelsesloven, når de er fyldt 18 år. Ifølge danskuddannelseslovens § 2, stk. 2, kan udlændinge under 18 år dog deltage i tilbud efter danskuddannelsesloven, når kommunalbestyrelsen ikke anser det for muligt eller rimeligt at henvise dem til andet relevant undervisningstilbud, f.eks. i tilfælde, hvor det vil være uhensigtsmæssigt at skulle oprette særlige hold i dansk som andetsprog i ungdomsskolen for nogle ganske få udlændinge. Her tænkes alene på nyankomne 16-17-årige udlændinge, og bestemmelsen skal fortolkes restriktivt.

Det klare udgangspunkt er således, at personer under 18 år skal henvises til undervisning i dansk som andetsprog i et ungemiljø i den kommunale ungdomsskole. I sådanne tilfælde henvises den unge under 18 år ikke efter danskuddannelsesloven.

Deltagelse i tilbud efter danskuddannelsesloven kan i øvrigt ske, hvis en ung under 18 år i medfør af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats får et aktivt tilbud, som indeholder danskuddannelse.

Herudover kan kommunen vælge at tilbyde en mindreårig, uledsaget flygtning danskuddannelse som en del af et integrationsprogram, jf. integrationslovens § 16, stk. 8. Kommunalbestyrelsen skal have truffet en beslutning om, at den unge omfattes af et integrationsprogram og have indgået en aftale med den unge herom, inden den pågældende fylder 18 år. Tilbuddet kan kun gives til mindreårige uledsagede flygtninge.

Udlændinge, der har fået opholdstilladelse med henblik på at deltage i en grundskoleuddannelse eller en ungdomsuddannelse, herunder en gymnasial uddannelse, kan ikke få tilbudt danskundervisning af kommunalbestyrelsen, jf. danskuddannelseslovens § 2 b. Det betyder blandt andet, at udvekslings elever, som er i Danmark med henblik på at deltage i en grundskole- eller ungdomsuddannelse, ikke er omfattet af danskuddannelsesloven. EU- og EØS-borgere samt schweiziske statsborgere over 18 år, som opholder sig i landet med henblik på at deltage i en grundskoleuddannelse eller en ungdomsskoleuddannelse, herunder en gymnasial uddannelse, er dog omfattet af danskuddannelseslovens målgruppe og skal således behandles som alle øvrige udlændinge i forbindelse med retten til danskundervisning. Sådanne personer opfylder betingelserne for at være selvforsørgende efter EU's opholdsdirektiv.

Det skal understreges, at bestemmelsen i § 2 b alene vedrører udlændinge, der har fået opholdstilladelse med henblik på at deltage i en grundskoleuddannelse eller en ungdomsuddannelse, hvorimod udenlandske studerende i øvrigt – f.eks. studerende på en sygeplejeskole eller universitetsstuderende – har ret til danskundervisning, såfremt de i øvrigt opfylder betingelserne i loven herfor.

1.4. Udlændinge med særlige behov

Tilbud efter danskuddannelsesloven gælder alle udlændinge, der er omfattet af lovens målgruppe, herunder udlændinge med handicap. Det følger således af § 16 i uddannelsesbekendtgørelsen, at voksne udlændinge skal have et undervisningstilbud, der skal være tilpasset den enkelte kursists forudsætninger og behov. Det betyder, at personer, der på grund af fysiske eller psykiske handicap ikke kan følge den almindelige undervisning, skal have et særlig tilrettelagt undervisningstilbud. Hvis en person f.eks. har et synshandicap, er denne berettiget til at få et undervisningstilbud, der er tilrettelagt på en sådan måde, at der tages hensyn til den pågældendes synshandicap, f.eks. ved at kursisten får udleveret opfotograferede tekster.

Der er imidlertid handicap, der kræver særlig ekspertise, som en lærer i dansk som andetsprog ikke sædvanligvis besidder. Det kan f.eks. være blinde, der skal lære punktskrift og døve, der skal lære tegnsprog. I disse tilfælde vil undervisningen blive varetaget af specialundervisningslærere efter lov om specialundervisning for voksne. Der kan være situationer, hvor der ikke kan gives specialundervisning, uden at kursisten også får danskundervisning. I disse situationer må der etableres et undervisningstilbud, hvor specialundervisningen og danskundervisningen supplerer hinanden.

Det er kommunalbestyrelsen, som er ansvarlige for at tilbyde specialundervisning, og det er derfor kommunen, der afgør omfang og indhold af den kompenserende specialundervisning.

Der er efter integrationslovens § 23 f mulighed for at få hjælp til helt særligt undervisningsmateriale, f.eks. en IT-rygsæk som bl.a. indeholder en bordscanner, som en udlænding har brug for til brug for deltagelse i integrationsprogrammet, herunder danskuddannelse. Det er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om, hvorvidt denne støtte kan ydes.

Hvis kursisten har alvorlige traumer, skal det konkret vurderes, hvilke forhold den pågældende kan undervises under, her især i forhold til hvilken holdstørrelse den enkelte kan klare – der kan således være behov for etablering af mindre hold mv.

1.5. Udlændinge i fængsler

Indsatte i fængsler har samme ret til danskundervisning som ikke-indsatte, hvis de i øvrigt opfylder betingelserne i danskuddannelsesloven.

Der er ikke fastsat regler om holdstørrelser. Det betyder, at hvis den pågældende indsatte ikke kan deltage i undervisningen på et sprogcenter mv., skal kommunalbestyrelsen i den indsatte bopælskommune sørge for, at der tilbydes undervisning i fængslet, også selvom det evt. betyder, at den pågældende skal have eneundervisning.

Danskundervisning til indsatte kan f.eks. etableres ved, at fængslet kontakter den indsatte bopælskommune og anmoder om danskundervisning. I de tilfælde, hvor den indsatte ikke har en bopælskommune, er det den kommune, hvor fængslet ligger, der er betalingskommune.

1.6. Tilbud om danskundervisning til personer, der ikke er i beskæftigelse

Personer, som ikke er i beskæftigelse, og som på grund af manglende danskundskaber kun vanskeligt kan opnå beskæftigelse, kan få tilbud om danskundervisning, jf. § 63, stk. 1, i bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats. Det fremgår af § 63, stk. 3, at personer med dansk som andetsprog skal have tilbud i henhold til danskuddannelsesloven. Tilbuddet tilrettelægges i samspil med det beskæftigelsesrettede tilbud. De pågældende personer modtager således ikke tilbud som I- eller S-kursister.

Personer, der modtaget tilbud om danskuddannelse på baggrund af § 63, stk. 1, i bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats, er ikke underlagt krav om betaling af depositum eller deltagerbetaling.

2. Danskuddannelsernes indhold

Danskuddannelserne omfatter tre forskellige uddannelser, der henvender sig til forskellige grupper af udlændinge: Danskuddannelse 1, Danskuddannelse 2 og Danskuddannelse 3.

Danskuddannelse 1 tilrettelægges for kursister med ingen eller ringe skolebaggrund og kursister, som ikke har lært at læse og skrive på deres modersmål, eller som ikke har kendskab til det latinske alfabet. Dansk-

uddannelse 2 tilrettelægges for kursister, som normalt har en kort skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet, og Danskuddannelse 3 tilrettelægges for kursister, som normalt har en mellemlang eller lang skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet, jf. § 6 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Danskuddannelserne har alle et omfang (en normering) svarende til 1,2 års heltidsuddannelse, og undervisningen skal tilrettelægges, så det er muligt at gennemføre uddannelsen inden for en tidsramme på tre år, jf. danskuddannelseslovens § 4. 1,2 års heltidsuddannelse svarer til 1,2 årsværk; et årsværk svarer til 37 timer om ugen i 46 uger. Et årsværk er en fuldtidsstuderendes arbejde i et år. Denne arbejdsbelastning kan bestå af forskellige elementer som f.eks. skemalagt undervisning, selvinstruktion eller fjernundervisning, hjemmearbejde, herunder opgaveløsning.

Med det sigte, at nyankomne udlændinge hurtigst muligt integreres på arbejdsmarkedet, indledes alle tre danskuddannelser med en begynderundervisning med særlig vægt på opnåelse af mundtlige og beskæftigelsesrettede sprogkundskaber, jf. danskuddannelseslovens § 3, stk. 7. Begynderundervisningen finder sted på de første to moduler på danskuddannelserne. I begynderundervisningen tages udgangspunkt i den enkelte udlændings aktuelle sprogbehov. Begynderundervisningen har som kortsigtet mål, at den enkelte hurtigst muligt kan klare sig sprogligt i konkrete job- og praktiksammenhænge på en dansk arbejdsplads. Begynderundervisningen har derfor særligt fokus på hurtig udvikling af et arbejdsrettet mundtligt begynderprog, men dækker alle fire sprogfærdigheder (læsning, lytning, skrivning og mundtlig kommunikation) inden for rammerne af den Europæiske Referenceramme (CEFR).

Det særlige fokus på udvikling af beskæftigelsesrettede sprogkundskaber indeholder, ud over et arbejdsrettet anvendelsesperspektiv, også et arbejdskvalificerende perspektiv, idet undervisningen også skal kvalificere den enkelte udlænding til på sigt at kunne klare sig i sprogligt mere komplekse sammenhænge på det danske arbejdsmarked og i det danske samfund.

Danskuddannelserne er prøveforberedende. De afsluttes alle med en centralt stillet færdighedsprøve, jf. § 8, stk. 5, i uddannelsesbekendtgørelsen. På Danskuddannelse 3 kan undervisningen afsluttes på to niveauer: Prøve i Dansk 3 efter modul 5 eller Studieprøven efter modul 6, som er det normale dansksproglige adgangskrav, der stilles til en udenlandsk ansøger til en dansksproget videregående uddannelse. Prøveberettigede er som udgangspunkt personer, som er omfattet af tilbuddet, men herudover kan voksne udlændinge, som ikke er omfattet af loven, deltage i prøver mod betaling af et gebyr.

Danskuddannelse 1 og 2 er opdelt i seks moduler, mens Danskuddannelse 3 som nævnt består af enten 5 eller 6 moduler. Oprykning fra ét modul til det næste kan finde sted, når udbyder ved testning af kursistens dansksproglige niveau har vurderet, at målene for det pågældende modul er nået, jf. § 15, stk. 2, i uddannelsesbekendtgørelsen. Testningen gennemføres ved brug af testmateriale udarbejdet af Styrelsen for International Rekruttering og Integration.

En bestået modultest har generel gyldighed (merit) til, at kursisten kan påbegynde næste modul på danskuddannelsen. Hvis kursisten skifter til en anden udbyder, er denne således forpligtet til at anerkende den beståede test og kan ikke stille krav om, at den pågældende visiteres til et modul, hvor testen allerede er bestået.

Når en kursist er indplaceret på Danskuddannelse 1 og 2, har kursisten ret til at følge undervisningen på alle seks moduler og afslutte med henholdsvis Prøve i Dansk 1 og Prøve i Dansk 2, hvis kursisten består modultestene inden for uddannelsesperioden. På Danskuddannelse 3 har kursisten ret til at afslutte med Prøve i Dansk 3 efter modul 5.

Der gælder særlige regler om oprykning fra modul 5 til modul 6 på Danskuddannelse 3, jf. § 15, stk. 3, i uddannelsesbekendtgørelsen. Oprykning fra modul 5 til modul 6 forudsætter således, at kursisten har bestået Prøve i Dansk 3 eller er i besiddelse af dansksproglige forudsætninger på tilsvarende niveau, og at den pågældende kursist har de fornødne forudsætninger for at kunne bestå Studieprøven inden for en rimelig tid i forhold til modulets normering.

Denne vurdering af, om kursisten har de fornødne forudsætninger til at kunne bestå Studieprøven inden for en rimelig tid, foretages af udbyderen af danskuddannelse. Ved vurderingen kan der eksempelvis lægges vægt på, med hvilket resultat kursisten har bestået Dansk 3, og hvor lang tid den pågældende har været om at nå frem til Prøve i Dansk 3, samt om det anses for sandsynligt, at den pågældende vil kunne bestå Studieprøven inden for uddannelsesperioden eller senest ved førstkommende prøvetermin efter periodens udløb.

For alle tre danskuddannelser gælder, at undervisningen skal tage udgangspunkt i kursistens sproglige forudsætninger og behov, kursistens kulturelle og sociale erfaringer og baggrundsviden om danske forhold.

Mål og tilrettelæggelse på de tre danskuddannelser er nærmere beskrevet i bilag 1 til uddannelsesbekendtgørelsen.

3. Optagelse, tilrettelæggelse og deltagelse i danskuddannelserne

3.1. Optagelse og starttidspunkt

Optagelse til danskuddannelse sker efter henvisning fra kommunalbestyrelsen i kursistens bopælskommune.

Kommunalbestyrelsen i bopælskommunen skal inden 1 måned efter at have overtaget ansvaret for en udlænding henvise den pågældende til danskuddannelse. Det følger af integrationslovens bestemmelser i § 21, stk. 1, og § 24 d. Forud for kommunalbestyrelsens henvisning skal kommunen undersøge, om kursisten opfylder betingelserne for tilbud om danskuddannelse.

Det følger af danskuddannelseslovens § 5, stk. 1, at udlændinge, der er omfattet af integrationsloven, skal kunne påbegynde danskuddannelsen senest 1 måned efter, at kommunalbestyrelsen har overtaget ansvaret for den pågældende. Det betyder, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at der er et åbent undervisningstilbud for nyankomne udlændinge hele året. Det er den kommunale henvisning i form af et henvisningsbrev til den nyankomne udlænding, der udgør dokumentation for, at den pågældende udlænding er berettiget til at modtage tilbud om danskuddannelse og at uddannelsesperioden er trådt i kraft. Se nærmere afsnit 4 nedenfor vedr. uddannelsesperioden.

Den samlede uddannelsesperiode for både I- og S-kursister er op til 5 år.

Ifølge danskuddannelseslovens § 8, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at udlændinge, der er omfattet af danskuddannelsesloven og bosat i kommunen, orienteres om tilbud efter danskuddannelsesloven. Dette kan bl.a. ske ved, at kommunen informerer om danskuddannelsetilbuddet på sin hjemmeside og lignende relevante steder. Hvis der er flere udbydere af tilbud efter danskuddannelsesloven i kommunen eller i nærmeste omegn, bør kommunalbestyrelsen informere om alle de udbydere, der findes inden for det pågældende område.

For så vidt angår grænsependlere, som jo ikke har bopælskommune i Danmark, er det den kommune, hvor den pågældendes arbejdssted ligger, eller hvor den pågældende har etableret selvstændig virksomhed, der har pligt til så vidt muligt at informere om tilbuddet om danskundervisning. Dette kan f.eks. ske ved at informere virksomheder i området om tilbuddet.

Kommunalbestyrelsen i bopælskommunen skal efterkomme et ønske om henvisning til undervisning hos en bestemt udbyder fra selvforsørgende udlændinge, der ikke modtager beskæftigelsesrettede tilbud fra det offentlige, jf. § 12, stk. 2, i uddannelsesbekendtgørelsen. Kommunalbestyrelsen i bopælskommunen skal afholde udgifterne, som er forbundet med deltagelse i undervisningen hos den valgte udbyder. Dette betyder, at kommunalbestyrelsen i bopælskommunen skal betale den kommunalbestyrelse, som har driftsaftalen med den udbyder, som den selvforsørgende udlænding har valgt, for undervisningen.

3.2 Betaling af depositum for S-kursister

S-kursister, der har modtaget en henvisning i form af et henvisningsbrev til et sprogcenter, skal i forbindelse med, at de første gang henvender sig på sprogcenteret med henblik på at anvende deres adgang til danskuddannelse, betale et depositum på 1.250 kr. Forpligtelsen gælder for alle S-kursister, dvs. for udenlandske arbejdstagere, studerende m.v., men ikke for au-pair personer. Baggrunden herfor er, at værtsfamilien for au-pair-personer opkræves et engangsbeløb på 5.275 kr. til delvis medfinansiering af det offentlige udgifter til danskundervisning.

Formålet med depositum-ordningen er at sikre, at tilmeldte kursister til danskuddannelserne har et reelt ønske om at følge undervisningen og derved nedbringe antallet af udlændinge, der enten ikke afslutter et påbegyndt uddannelsesmodul eller helt udebliver fra undervisningen. Det følger heraf, at betalingsforpligtelsen påhviler den enkelte kursist, og at en udbyder af danskuddannelse ikke kan understøtte kursisten økonomisk ved enten at yde et lån eller direkte betale for kursisten.

Det er sprogcenteret, der opkræver depositummet hos kursisten. Først når depositummet er indbetalt, foretager sprogcenteret de nødvendige sagsbehandlingsskridt med henblik på, at den nyankomne udlænding kan påbegynde danskuddannelsen, herunder indplacering på danskuddannelse og modul, jf. danskuddannelseslovens § 6, stk. 3. Kursisten kan ikke påbegynde undervisningen, før depositummet er betalt, jf. § 13, stk. 3, i uddannelsesbekendtgørelsen.

Depositummet betales per modul. Kursisten behøver dog ikke foretage en ny indbetaling forud for hvert modul, idet udgangspunktet er, at beløbet forbliver indbetalt, indtil S-kursisten har afsluttet danskuddannelsen. Sprogcenteret registrerer indbetalinger og udbetalinger. S-kursisten har ret til at få en kvittering for sin indbetaling.

En S-kursist, der f.eks. på grund af flytning er nødsaget til at skifte sprogcenter midt i et modul, kan få sit depositum udbetalt. Den pågældende skal herefter indbetale depositum på det nye sprogcenter forud for, at vedkommende fortsætter på modulet.

En kursist, der har bestået den afsluttende prøve eller ikke længere er berettiget til danskuddannelse, får sit depositum tilbagebetalt.

Som nævnt er det udgangspunktet, at depositummet forbliver indbetalt under danskuddannelsen, idet en kursist normalt vil påbegynde et nyt modul i umiddelbar forlængelse af at have afsluttet det foregående. En kursist, der ønsker at holde pause mellem to moduler, kan dog vælge at få sit depositum tilbagebetalt i pausen. Når kursisten efter endt pause påbegynder et nyt modul, skal vedkommende forud herfor atter indbetale depositum.

En kursist, der befinder sig midt i et modulforløb og ikke har bestået en modultest, men ønsker at ophøre med danskuddannelsen, kan få sit depositum tilbagebetalt. Det kan f.eks. være, fordi den pågældende kursist udrejser af Danmark. I sådanne tilfælde skal kursisten i overensstemmelse med § 13, stk. 6, i uddannelsesbekendtgørelsen skriftligt anmode sprogcenteret om udbetaling, og depositummet skal tilbagebetales senest én måned efter, at kursisten har anmodet om tilbagebetaling, jf. § 13, stk. 7. En kursist,

der ønsker at ophøre med sin danskuddannelse og får sit depositum tilbagebetalt, afskriver sig ikke dermed sin adgang til danskuddannelse. Den pågældende vil altså kunne genoptage danskuddannelsen, så længe vedkommende har uddannelsesret.

Krav på tilbagebetaling af depositum forældes efter forældelseslovens bestemmelser. Det fremgår af forældelsesloven, at en forældelsesfrist regnes fra det tidligste tidspunkt, hvor fordringshaveren kan kræve at få fordringen opfyldt. Det fremgår af uddannelsesbekendtgørelsens § 13, stk. 7, at depositummet skal tilbagebetales senest en måned efter, at kursisten har anmodet om tilbagebetaling. Det betyder, at kravet på tilbagebetaling af depositummet er udløbet 3 år og en måned efter det tidspunkt, hvor kursisten har anmodet om udbetaling.

Forpligtelsen til at betale depositum gælder for S-kursister, der henvises til danskuddannelse for første gang den 1. juli 2017 og derefter. Det er datoen i henvisningsbrevet fra kommunen, der er afgørende for, hvorvidt en S-kursist er omfattet af reglerne om betaling af depositum.

Kursister, der før den 1. juli 2017 er henvist til danskuddannelse eller arbejdsmarkedsrettet danskundervisning er ikke forpligtet til at betale depositum. Dette gælder uagtet, at kursisten først påbegynder danskuddannelsen efter den 1. juli 2017.

3.3. Deltagerbetaling for S-kursister

S-kursister, der påbegynder et nyt modul på danskuddannelsen, skal betale 2.000 kr. per modul.

Det er sprogcenteret, der opkræver deltagerbetalingen, når S-kursisten af kommunen henvises til et modul på danskuddannelse.

Betalingsforpligtelsen gælder for alle S-kursister, dvs. for udenlandske arbejdstagere, studerende m.fl., men ikke for au-pair personer. Baggrunden herfor er, at værtsfamilien for au-pair-personer opkræves et engangsbeløb på 5.275 kr. til delvis medfinansiering af det offentlige udgifter til danskundervisning.

S-kursister, der henvises til et nyt modul den 1. juli 2018 eller senere skal betale deltagerbetaling. Det er datoen for henvisningen, der er afgørende for, om der skal betales deltagerbetaling for det pågældende modul.

Formålet med indførelse af deltagerbetaling er i lighed med depositumordningen at sikre, at tilmeldte kursister til danskuddannelserne har et reelt ønske om at følge undervisningen. Dette incitament skal medvirke til at nedbringe antallet af kursister, der enten ikke afslutter et påbegyndt uddannelsesmodul eller helt udebliver fra undervisningen. Som det også gælder ved depositum, påhviler betalingsforpligtelsen den enkelte kursist. En udbyder af danskuddannelse kan derfor ikke understøtte kursisten økonomisk ved enten at yde et lån eller direkte betale for kursisten. Det er imod lovens intention.

Det er sprogcenteret, der opkræver deltagerbetalingen for hvert modul fra kursisten. Sprogcentret skal i forbindelse med indbetalingen overveje, om der er behov for

indbetalingen at vejlede kursisten om den pågældendes uddannelsesperiode, herunder ophør af uddannelsesperiode. Først når deltagerbetalingen er indbetalt, foretager sprogcenteret de nødvendige sagsbehandlingsskridt med henblik på, at kursisten kan påbegynde danskuddannelsen, herunder indplacering på danskuddannelse og modul, jf. danskuddannelseslovens § 6, stk. 3. Kursisten kan ikke påbegynde undervisningen på de enkelte moduler, før deltagerbetalingen er betalt, jf. § 13, stk. 10, i uddannelsesbekendtgørelsen.

Sprogcenteret registrerer S-kursistens indbetaling af deltagerbetalingen, og S-kursisten har ret til at få en kvittering for sin indbetaling.

Udbyder kan indstille til den henvisende myndighed, at en kursist skifter fra én danskuddannelse til en anden, hvis den oprindelige indplacering efter en pædagogisk vurdering ikke har været hensigtsmæssig, jf. uddannelsesbekendtgørelsens § 14, stk. 2. I disse tilfælde skal kursisten ikke betale deltagerbetalingen på det nye modul på ny.

Udgangspunktet er som hidtil, at der ikke kan ske udbyderskift midt i et modul. Udbyderskift kan dog ske på baggrund af et nødvendighedskriterium, f.eks. flytning. I sådanne tilfælde kan S-kursisten ikke få sin deltagerbetaling tilbagebetalt, men skal – når den pågældende henvises til et nyt sprogcenter med henblik på at påbegynde undervisningen der – på ny betale deltagerbetalingen.

En kursist, der har betalt deltagerbetaling til et sprogcenter kan ikke få sine penge retur, når sprogcenteret har registreret indbetalingen. Det gælder uanset om kursisten efterfølgende f.eks. ønsker at ophøre med danskuddannelse eller ikke længere har adgang til danskuddannelse med offentlig støtte, fordi uddannelsesperioden på de fem år er udløbet. En kursist kan dog få deltagerbetalingen tilbagebetalt i tilfælde, hvor der er sket en fejlagtig indbetaling eller efter almindelige kontraktsretlige regler, hvis kursister f.eks. ikke har modtaget den pågældende undervisning, hvor dette ikke skyldes kursisten.

Deltagerbetalingen ændrer ikke ved det forhold, at det fortsat er udbyder, der indstiller en kursist til modultest, når udbyder ved testning af kursistens dansksproglige niveau har vurderet, at kursisten har nået målene for det modul, hvor den pågældende aktuelt er indplaceret, jf. uddannelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 2.

Det følger af uddannelsesbekendtgørelsens § 23, stk. 3, at udbydere af danskuddannelse i slutningen af hvert kvartal skal overføre den modtagne deltagerbetaling fra S-kursister til de pågældendes bopælskommuner. Kommunalbestyrelsen skal herefter bogføre indtægterne, som modregnes i kommunernes samlede budgetgaranti.

3.4. Undervisningens tilrettelæggelse og timeloft for I-kursister

Det er en væsentlig forudsætning i danskuddannelsesloven, at uddannelserne skal tilrettelægges med henblik på deltagelse på arbejdsmarkedet. Dette gælder både for S-kursister og I-kursister.

Undervisningen tilrettelægges derfor fleksibelt med hensyn til tid, sted og indhold for at fremme samspillet med kursistens beskæftigelse, uddannelse eller aktivering, jf. danskuddannelseslovens § 3, stk. 9. Undervisningen tilrettelægges således, at det er muligt at følge undervisningen uden for normal arbejdstid, jf. danskuddannelseslovens § 3, stk. 10. Udbyderne tilbyder således typisk aftenhold, ligesom en del sprogcentre tilbyder weekendundervisning. Såfremt udbyder af danskuddannelse vurderer, at det er fagligt eller pædagogisk hensigtsmæssigt, kan danskuddannelsen tilrettelægges med fælles undervisningsforløb på tværs af de tre danskuddannelser og på tværs af moduler, jf. § 3, stk. 8. Der vil f.eks. kunne være tale om fælles forløb i form af besøg på lokale virksomheder eller faglige oplæg fra en ekstern oplægsholder, f.eks. om hvordan en lønseddel er udformet. Det vil som udgangspunkt være naturligt at arrangere fælles undervisning mellem kursister på Danskuddannelserne 1 og 2 og mellem Danskuddannelserne 2 og 3. Det vil ligeledes være muligt at gennemføre fælles undervisning mellem kursister på forskellige moduler på samme danskuddannelse, f.eks. fælles undervisning for kursister på Danskuddannelse 2, modul 2 og modul 3. Dette ændrer ikke ved, at den enkelte udlænding indplaceres på én danskuddannelse og dermed kun har ret til at færdiggøre den danskuddannelse, som vedkommende er indplaceret på. Det betyder, at en kursist, som er indplaceret på f.eks. Dansk 1, kun kan aflægge prøve i Dansk 2 som selvstuderende

(mod betaling af gebyr), også selv om vedkommende er blevet undervist sammen med kursister, der er indplaceret på Danskuddannelse 2.

Fælles undervisningsforløb må ikke stå i vejen for, at kursisterne hurtigst muligt føres til den afsluttende prøve, og udgangspunktet er således fortsat, at undervisningen gennemføres som modulundervisning på de tre danskuddannelser.

For I-kursisters vedkommende skal danskuddannelsen udgøre gennemsnitligt maksimalt 15 timer pr. uge beregnet inden for det igangværende modul, jf. danskuddannelseslovens § 4, stk. 3. Det betyder, at udbyder af danskuddannelse i forbindelse med planlægningen af den undervisning, der tilbydes kursisten, skal være opmærksom på, at timekravet overholdes. I tilfælde hvor en udbyder vurderer, at en kursist i en periode har behov for mere end 15 timer per uge, skal de tilbudte timer i den øvrige del af modulet tilpasses med henblik på, at timekravet overholdes.

En time svarer i denne sammenhæng til en undervisningslektion af 45 minutter. Der er tale om tilbudte undervisningslektioner, dvs. det antal timer, som kursisten er skemasat til at deltage i.

Det er udbyder, der vurderer, hvor mange timer inden for timeloftet den enkelte I-kursist tilbydes. Undervisningen skal planlægges således, at den kan foregå i samspil med virksomhedsrettede tilbud efter integrationsloven. Det bemærkes, at virksomhedsrettede tilbud efter integrationsloven skal udgøre gennemsnitligt mindst 15 timer om ugen og vil kunne udgøre op til 37 timer om ugen. Danskuddannelses tilbuddet tilpasses derefter.

Kommunalbestyrelsen kan efter ansøgning beslutte at fravige timeloftet på gennemsnitligt 15 ugentlige timer, når udbyderen vurderer, at flere danskundervisningstimer kan kompensere for særlige forhold hos kursisten, og dermed sætte den pågældende i stand til at gennemføre danskuddannelsen inden for den 5-årige uddannelsesperiode.

Det er en betingelse for fravigelse af timeloftet, at kursisten over for kommunalbestyrelsen, i form af lægeerklæring eller lignende, dokumenterer de særlige forhold, herunder handicap eller lignende, der gør det vanskeligt for kursisten at gennemføre danskuddannelsen inden for timeloftet. Der kan f.eks. være tale om en kursist, der på grund af ordblindhed har brug for flere undervisningstimer.

Kommunalbestyrelsen kan i disse tilfælde vælge at dispensere for timeloftet i en afgrænset periode eller for hele den pågældende kursists danskuddannelsesforløb.

3.5. Klippekort for S-kursister

3.5.1. Klippekortets omfang

S-kursister tilbydes danskuddannelse inden for rammerne af et klippekort. Klippekortet giver kursisten adgang til op til 3 ½ års (42 måneders) danskundervisning inden for den 5-årige uddannelsesperiode med offentlig støtte, jf. danskuddannelseslovens § 6 a. Danskuddannelsen tilrettelægges, så det er muligt at gennemføre uddannelsen inden for en tidsramme på 3 år, jf. danskuddannelseslovens § 4, stk. 2.

Klippekortet har i alt 6 klip, som svarer til de 6 moduler på en danskuddannelse. Det indebærer, at en S-kursist, som af sprogcenteret indplaceres på danskuddannelsens modul 1, tildeles 6 klip. En S-kursist, der indplaceres på modul 2, tildeles 5 klip osv.

Tilsvarende gør sig gældende for kursister, der indplaceres på Danskuddannelse 3, som kan afsluttes efter modul 5 med Prøve i Dansk 3 eller efter modul 6 med Studieprøven. Det betyder, at kursister, der

indplaceres på Danskuddannelse 3, modul 1, tildeles 6 klip. Ovenstående ændrer ikke ved, at oprykning fra modul 5 til 6 på Danskuddannelse 3 forudsætter, at betingelserne i uddannelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 3, er opfyldt. Se afsnit 2 derom.

Hvert klip er tidsnormeret i overensstemmelse med bilag 2 i uddannelsesbekendtgørelsen. Der kan ikke dispenseres fra den tidsramme, der er fastsat for de enkelte moduler. Det betyder, at et klip maksimalt kan vare den periode, der er tildelt med klippet, jf. bilag 2.

3.5.2. Klippekortets aktivering

Klippekortet er gyldigt i 5 år fra henvisningstidspunktet. Det er det daterede henvisningsbrev, der udgør dokumentation for klippekortets starttidspunkt. Se nærmere i afsnit 3.1 vedr. starttidspunkt.

Det første klip aktiveres, når kursisten er indplaceret på danskuddannelse og modul. Baggrunden for det forskudte starttidspunkt mellem klippekort og det første klip, har til formål at undgå, at kursisten – på grund af den tid, der anvendes med indplacering – mister undervisningstid på klippet.

I praksis betyder det, at når den nyankomne udlænding har modtaget en henvisning til danskuddannelse, skal vedkommende henvende sig til det sprogcenter, som kommunen har henvist til. Herefter bliver kursisten indplaceret på danskuddannelse og modul og det første klip aktiveres samtidig. Klippet aktiveres dog under alle omstændigheder senest to måneder efter, at S-kursisten er henvist til danskuddannelse, jf. uddannelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 3. Det vil sige to måneder efter datoen i henvisningsbrevet. Klippet aktiveres, uanset om S-kursisten møder op til undervisningen. En kursist, der ikke rettidigt henvender sig til et sprogcenter med henblik på indplacering mv., mister altså tid af sit første klip, der senest begynder at løbe to måneder efter dateringen på henvisningsbrevet.

Det bemærkes, at selvforsørgende udlændinge, der ikke modtager aktiveringstilbud fra det offentlige, kan anmode kommunalbestyrelsen om henvisning til en bestemt udbyder, jf. § 6, stk. 2, i danskuddannelsesloven.

3.5.3. Udskydelse af starttidspunkt eller pause mellem moduler

En S-kursist kan vælge at udskyde starttidspunktet for danskundervisningen eller holde pause efter en bestået modultest, hvis kursisten hurtigst muligt og forud for undervisningens start eller fortsættelse skriftligt oplyser udbyder af danskuddannelse herom, jf. § 6 a, stk. 5, i danskuddannelsesloven. Hurtigst muligt betyder, at kursisten i umiddelbar forbindelse med, at vedkommende er blevet opmærksom på sit behov for pause eller udskudt starttidspunkt, skal meddele dette til sprogcenteret. Hvis den pågældende allerede er blevet henvist til et nyt modul, jf. uddannelsesbekendtgørelsens § 11, og undervisningen er gået i gang, er det ikke muligt at sætte klippet på pause.

Ordningen betyder, at en kursist kan undgå eller begrænse spild af klip i forbindelse med forudset fravær.

Det er ikke muligt at sætte et klip på pause midt i klippet. Se afsnit 3.7 om udmeldelse af danskuddannelserne.

3.5.4. Anvendelse af klippekortet

En kursist, der indplaceres på modul 1 og ikke holder pause, vil modtage op til 42 måneders kontinuerlig undervisning.

I tilfælde, hvor en S-kursist – på baggrund af en pædagogisk vurdering, jf. danskuddannelseslovens § 6, stk. 3 – omplaceres fra én danskuddannelse til en anden eller fra ét modul til et andet – tildeles den pågældende klip i overensstemmelse med den nye indplacering, jf. § 14, stk. 2, i uddannelsesbekendtgørelsen. Eksempelvis vil en kursist, der er indplaceret på Danskuddannelse 2, modul 3, og har forbrugt 4 klip, i forbindelse med en omplacering til Danskuddannelse 1, modul 3, blive tildelt 4 klip og vil dermed effektivt være blevet tildelt i alt 8 klip.

Et påbegyndt klip løber frem til afslutningen af dets gyldighedsperiode, uanset om kursisten deltager i undervisningen.

Et klip udløber dog, når kursisten består modultesten for det modul, hvor den pågældende er indplaceret. En kursist, der består en modultest midt i et klip, mister den resterende undervisningstid på klippet. Det er således ikke muligt at overføre ubrugt tid fra et klip til det næste klip.

Når kursisten har afsluttet sit klip med en bestået modultest, er det igangværende klip udløbet, og et nyt klip aktiveres automatisk i umiddelbar forlængelse heraf, jf. uddannelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 6. Det påhviler kommunalbestyrelsen uden unødigt ophold at henvise til det næste modul med henblik på, at kursisten kan fortsætte undervisningen uden pause. Kommunalbestyrelsen kan give betalingstilsagn til det næste modul under forudsætning af, at testen består.

En kursist, der ikke har bestået modultesten inden for klippets gyldighedsperiode, fortsætter undervisningen, men bruger nu tid af det næste klip. Det betyder f.eks., at en kursist på modul 2, klip 2, som ikke består modultest 2 indenfor de tildelte 5 måneder, automatisk går videre til klip 3 og forbruger tid heraf. Hvis kursisten herefter f.eks. består modul 2 efter at have brugt 2 måneder af klip 3, bortfalder resten af klip 3 og kursisten har derefter kun 3 klip tilbage, men 4 moduler. Kursisten vil således ikke have nok klip til at gennemføre hele danskuddannelsen.

I tilfælde, hvor en kursist ikke deltager i undervisningen og klippet udløber uden bestået modultest, aktiveres et nyt klip i umiddelbar forlængelse af det foregående klip.

Det kommer ikke kursisten til skade, hvis forhold på sprogcenteret forhindrer kursisten i at gå til test eller prøve. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis tekniske forhold på sprogcenteret eller personalemangel bevirker, at modultesten ikke kan afholdes. Omvendt er det kursistens eget ansvar, hvis vedkommende ikke møder op til en modultest, f.eks. pga. sygdom, og dermed overskrider klippets gyldighedsperiode uden at have bestået modultesten. Der kan ikke dispenseres for forhold hos kursisten.

3.5.5. Klippekortets ophør

Adgang til danskuddannelse efter danskuddannelsesloven afsluttes med den afsluttende prøve, jf. § 9 i danskuddannelsesloven, eller ved udløb af uddannelsesperioden eller klip. En S-kursist, der har taget den afsluttende danskprøve har opbrugt sin adgang til danskuddannelse. En S-kursist, der er nået til afslutningen af den 5-årige uddannelsesperiode, har opbrugt sin adgang til danskuddannelse med offentlig støtte – også selv om vedkommende har ubrugte klip. En S-kursist, som har brugt alle sine klip, har opbrugt sin adgang til danskuddannelse med offentlig støtte, også selv om pågældende ikke har bestået den afsluttende prøve. Det gælder dog ikke, hvis vedkommende befinder sig på det afsluttende, prøvebærende modul. Det følger af uddannelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 7, at kursisten i sådan et tilfælde har ret til at afslutte modulet, også selv om undervisningen finder sted efter uddannelsesperioden er udløbet. Adgang til danskuddannelse består frem til den første prøvetermin, som kursisten kan deltage i.

3.5.6. Vejledning om klippekortets anvendelse

Det påhviler sprogcenteret at vejlede kursisterne om uddannelsernes gennemførelse, jf. § 6, stk. 5, i danskuddannelsesloven. Sprogcenteret er således ansvarligt for at vejlede den enkelte S-kursist om klippekortet, herunder særligt om den tidsmæssige ramme for de enkelte klip og konsekvensen af ikke at gennemføre modultest inden for klippets gyldighedsperiode.

Kursisten skal have adgang til at få svar på en henvendelse til sprogcenteret om, hvor mange dage/måneder vedkommende har tilbage på klippet, og hvornår klippet ophører.

3.5.7. Udbyderskift m.v.

Udgangspunktet er, at en kursists ønske om udbyderskift midt i et modul ikke skal imødekommes, men udbyderskifte kan ske på baggrund af et nødvendighedskriterium - f.eks. i forbindelse med flytning. I sådanne tilfælde skal det forrige sprogcenter på anmodning give det nye sprogcenter oplysninger om indplacering, klip og tidsforbrug på det enkelte klip. Tilsvarende skal en kommunalbestyrelse, der modtager en ny borger, indhente de relevante oplysninger fra den forrige bopælskommune om den pågældendes danskuddannelse. Der henvises i den forbindelse til § 18 i danskuddannelsesloven og § 20 i uddannelsesbekendtgørelsen.

3.6. Henvisning mellem moduler, registrering og udelukkelse

Alle de ordinære danskuddannelser er opdelt i moduler, og det er en forudsætning, at der sker en særskilt henvisning til hvert modul, jf. § 11, i uddannelsesbekendtgørelsen. Baggrunden herfor er, at kommunalbestyrelsen løbende skal påse, at kursisten fortsat opfylder betingelserne for at modtage danskuddannelse, at vedkommende fortsat har bopæl i den relevante kommune, og at den pågældende fortsat skal henvises efter de samme bestemmelser.

For at undgå pauser mellem modulerne kan kommunalbestyrelsen give betalingstilsagn til næste modul inden opstart, der skal være betinget af, at det forudgående modul er afsluttet med en bestået modultest.

Udbyderen registrerer tilstedeværelsen i danskuddannelsen for kursister, der modtager ydelser efter integrationsloven, lov om aktiv socialpolitik eller lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. i forhold til de gennemførte, skemalagte undervisningsaktiviteter. Udebliver en kursist, der modtager offentlige ydelser, uden gyldig grund fra den planlagte påbegyndelse af undervisningen på et modul, underretter udbyder straks den henvisende myndighed herom, jf. § 19, stk. 1 og 2, i uddannelsesbekendtgørelsen.

Den kommunalbestyrelse, der har henvist en selvforsørgende kursist til danskuddannelse, kan, eventuelt efter henstilling fra udbyder, udelukke kursisten fra danskuddannelse i en eller flere perioder på op til tre måneder, såfremt den pågældende på grund af manglende aktiv deltagelse i uddannelsen ikke følger de aftalte mål for den pågældendes danskuddannelse, jf. § 19, stk. 5, i uddannelsesbekendtgørelsen. Det er således muligt at udelukke kursisten fra deltagelse i en eller flere perioder, men kommunen kan ikke træffe en generel afgørelse om at udelukke kursisten fra al fremtidig danskundervisning, såfremt vedkommende fortsat er inden for den pågældendes uddannelsesperiode.

Hvis en kursist er til væsentlig gene for undervisningen eller for de ansatte eller andre kursister, kan udbyderen som en disciplinær forholdsregel udelukke den pågældende fra at deltage i undervisningen hos udbyderen, eventuelt for en periode. Den henvisende myndighed underrettes herom, jf. § 18, stk. 2, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

3.7. Udmelding fra danskuddannelserne

I-kursister modtager tilbud om danskuddannelse som led i et integrationsprogram og er forpligtede til at deltage. I tilfælde, hvor en I-kursist, der modtager ydelser, ikke deltager i danskuddannelsen, kan vedkommende blive sanktioneret i henhold til lov om en aktiv socialpolitik.

S-kursister modtager tilbud om danskuddannelse som led i et introduktionsforløb og er ikke forpligtede til at deltage i forløbet. En S-kursist, der udmelder sig fra danskuddannelsen, vil få sit depositum tilbagebetalt, jf. uddannelsesbekendtgørelsens § 13, stk. 5, nr. 3. Hvis en S-kursist udmelder sig midt i et klip, mister kursisten resten af klippet. I tilfælde hvor kursisten på et senere tidspunkt ønsker at genoptage danskuddannelsen og fortsat har uddannelsesret, kan vedkommende anvende de resterende klip på klippekortet.

3.8. Forlængelse

Det gælder for både I- og S-kursister, at kommunalbestyrelsen kan vælge at give tilbud om danskuddannelse til udlændinge, som ikke har påbegyndt eller afsluttet deres danskuddannelse i løbet af deres uddannelsesperiode, jf. danskuddannelseslovens § 2 e, stk. 2 og § 2 f, stk. 2.

Der skal for I-kursisters vedkommende være tale om andre grunde end dem, der er omtalt i § 2 e, stk. 3. Det vil sige, at der skal være tale om andre grunde end sygdom, barsel mv.

For S-kursisters vedkommende skal der være tale om andre grunde end dem, der er omtalt i § 2 f, stk. 3. Det vil sige, at der skal være tale om andre grunde end alvorlig og langvarig sygdom.

Der kan for begge grupper vedkommende f.eks. være tale om personer, der har opholdt sig i længere tid i Danmark og ikke har formået at lære dansk.

Kommunalbestyrelsen kan ikke forlænge uddannelsesperioden, hvis udlændingen har bestået den prøve, der afslutter undervisningen på det prøvebærende modul. Kommunen træffer afgørelse om starttidspunktet for og varigheden af det forlængede uddannelsestilbud

Kursister, der får forlænget deres adgang til danskuddannelse i henhold til § 2 e, stk. 2 og § 2 f, stk. 2, er ikke omfattet af definitionerne af I- og S-kursister i henholdsvis §§ 2 c og 2 d og er derfor ikke underlagt den ramme for undervisningens tilrettelæggelse, der gælder for de to grupper, herunder timeloft, depositum og klippekort. Undervisningstilbuddet tilrettelægges efter den enkelte udlændings behov.

3.8.1. I-kursisters adgang til forlængelse på grund af sygdom m.v.

Kommunalbestyrelsen har i visse tilfælde pligt til at forlænge uddannelsesperioden for I-kursister, jf. lovens § 2 e, stk. 3. De situationer, hvor kommunalbestyrelsen har pligt til at forlænge uddannelsesperioden, er udtømmende opregnet i § 6, stk. 1, i uddannelsesbekendtgørelsen. Det drejer sig om situationer, hvor udlændingen har været afskåret fra at følge danskuddannelse i en periode, f.eks. på grund af barsel, sygdom, traumer eller handicap og i visse situationer, hvor kursistens beskæftigelse og forhold i øvrigt har indebåret, at denne i en periode ikke har haft mulighed for at benytte sig af tilbuddet om danskuddannelse.

Hvis en af de situationer, der er nævnt i § 6, stk. 1, er opfyldt, har kommunalbestyrelsen pligt til at forlænge uddannelsesperioden i en periode svarende til det tidsrum, hvor udlændingen har været afskåret fra at deltage i danskuddannelse. Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at forlænge uddannelsesretten i andre situationer end de nævnte.

En forlængelse af uddannelsesretten forudsættes at ske i umiddelbar forlængelse af udløbet af den periode, hvor udlændingen har været forhindret i at modtage danskuddannelse. I forlængelsesperioden tilbydes udlændingen undervisning som I-kursist.

Udlændingen må selv ved hjælp af lægeerklæringer, arbejdsgivererklæringer mv. dokumentere, at vedkommende i én eller flere perioder på grund af en af de i § 6, stk. 1, nævnte situationer har været afskåret fra at følge danskuddannelse.

Det forudsættes, at forlængelse på grund af sygdom alene sker, hvis der er tale om sygdomsperioder af en vis længde, jf. også § 6, stk. 5, hvorefter kommunalbestyrelsen kan undlade at forlænge uddannelsesperioden, hvis udlændingen kun har været afskåret fra at deltage i uddannelsestilbuddet i en kort periode, og fraværet ikke skønnes at have haft betydning for udlændingens muligheder for at gennemføre den tilbudte uddannelse.

Det fremgår af § 6, stk. 1, nr. 5, at kommunalbestyrelsen har pligt til at forlænge uddannelsesperioden, hvis udlændingen har været afskåret fra at deltage i danskuddannelse som følge af, at udlændingen er eller har været i udstøttet beskæftigelse på mindst 30 timer om ugen, og udlændingens forhold i øvrigt har indebåret, at denne i en periode ikke har haft mulighed for at benytte sig af tilbuddet om danskuddannelse.

Det betyder ikke, at uddannelsesretten uden videre forlænges, hvis udlændingen er i beskæftigelse på mindst 30 timer om ugen. Det skal som udgangspunkt kunne lade sig gøre at forene danskuddannelse og beskæftigelse, jf. også danskuddannelseslovens § 3, stk. 9 og 10, hvorefter danskuddannelserne tilrettelægges fleksibelt med hensyn til tid, sted og indhold for at fremme samspillet med kursistens beskæftigelse, aktivering eller uddannelse og således, at det er muligt at følge undervisningen uden for normal arbejdstid. Kommunalbestyrelsen skal dog forlænge uddannelsesperioden i de tilfælde, hvor det ikke er muligt at kombinere beskæftigelse med den tilbudte danskuddannelse og den pågældende udlænding kan dokumentere, at det rent faktisk ikke har været muligt at udnytte danskuddannelsetilbuddet. Afgørelsen om retten til forlænget danskuddannelse beror i sådanne tilfælde på kommunens konkrete vurdering af uddannelsestilbuddet set i forhold til den pågældendes beskæftigelsesmæssige og familiemæssige situation m.v.

En kursist, der får sin danskuddannelse forlænget på baggrund af bestemmelsen i § 2 e, stk. 3, anses som værende omfattet af I-kursistdefinitionen, idet der er tale om, at forlængelsesperioden kompenserer for en periode, hvor en kursist har modtaget undervisning som I-kursist som led i et integrationsprogram. Undervisningen tilrettelægges i overensstemmelse hermed.

3.8.2. S-kursisters adgang til forlængelse på grund af alvorlig og langvarig sygdom.

Kommunerne har pligt til at forlænge klippekort samt uddannelsesperiode for S-kursister, hvis udlændingen har været afskåret fra at deltage i danskuddannelse på grund af alvorlig og langvarig sygdom, jf. § 2 f, stk. 3, i danskuddannelsesloven.

Bestemmelsen har til formål at undgå, at personer, der bliver syge midt i et modul og er syge i så lang tid, at de mister op til flere klip, dermed også reelt mister deres mulighed for at tage en danskuddannelse inden for danskuddannelseslovens rammer. En kursist, der kun har mistet et enkelt klip, vil som udgangspunkt ikke kunne få forlænget sin uddannelsesperiode og klippekort på grund af alvorlig og langvarig sygdom.

I tilfælde, hvor en kursist ønsker forlængelse på grund af alvorlig og langvarig sygdom, skal den pågældende kursist i form af en aktuel lægeerklæring dokumentere, at det er den alvorlige og langvarige

sygdom, der er årsagen til den manglende deltagelse i danskundervisningen, jf. § 7, stk. 2, i uddannelsesbekendtgørelsen.

Kommunen skal forlænge uddannelsesperioden og klippekort i en periode svarende til det tidsrum, hvor kursisten har været afskåret fra at deltage i undervisningen. Det vil sige, at en kursist, der f.eks. bliver syg efter at have gennemført én måned af klip 2, som er på i alt 5 måneder, efter forlængelsen vil have 4 måneder tilbage på klip 2.

En forlængelse af uddannelsesretten forudsættes at ske i umiddelbar forlængelse af udløbet af den periode, hvor udlændingen har været forhindret i at modtage danskuddannelse.

En kursist, der får sin danskuddannelse forlænget på baggrund af bestemmelsen i § 2 f, stk. 3, anses som værende omfattet af S-kursistdefinitionen, idet der er tale om, at forlængelsesperioden kompenserer for en periode, hvor en kursist har modtaget undervisning som S-kursist som led i et introduktionssprogram. Undervisningen tilrettelægges i overensstemmelse hermed.

4. Uddannelsesperioden

Nyankomne udlændinge, som opfylder betingelserne i danskuddannelseslovens §§ 2-2 a, har som udgangspunkt et krav på tilbud efter danskuddannelsesloven. Tilbuddet omfatter undervisning i dansk på en af følgende tre uddannelser: Danskuddannelse 1, Danskuddannelse 2 og Danskuddannelse 3.

Længden af uddannelsesperioden for både S- og I-kursister er op til 5 år. Tilsvarende er starttidspunktet for beregningen af uddannelsesperioden det samme, idet det for både S- og I-kursister gælder, at uddannelsesperioden regnes fra det tidspunkt, hvor udlændingen kan påbegynde undervisningen.

Det fremgår af § 3, stk. 3, i uddannelsesbekendtgørelsen, at udlændingen kan påbegynde danskuddannelsen, når den ansvarlige kommunalbestyrelse har henvist den pågældende til danskuddannelse, hvilket er senest 1 måned efter ankomsten til kommunen, jf. integrationslovens § 21, stk. 1, og § 24 d.

Det er således datoen i det kommunale henvisningsbrev til den nyankomne udlænding, der udgør dokumentation for starttidspunktet for den 5-årige uddannelsesperiode.

I henvisningsbrevet oplyses udlændingen om uddannelsesperiodens starttidspunkt og varighed. S-kursister, der ikke modtager beskæftigelsesrettede tilbud fra det offentlige, oplyses endvidere om mulighederne for at ønske undervisning hos en bestemt udbyder, jf. uddannelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 2.

Kommunen har med henvisningsbrevet bekræftet, at den pågældende udlænding er berettiget til at modtage et tilbud om danskuddannelse. Første gang kursisten henvender sig på sprogcenteret, medbringer kursisten henvisningsbrevet.

Det er uden betydning for fastlæggelsen af starttidspunktet, om udlændingen rent faktisk benytter sig af tilbuddet, f.eks. hvis udlændingen ikke reagerer på henvisningsbrevet.

Kommunens generelle information til borgerne om undervisningstidspunktet anses ikke at være tilstrækkeligt til at igangsætte starttidspunktet.

4.1. Vilkår i forbindelse med udrejse af landet

Hvis en udlænding forlader landet, før uddannelsesperioden er afsluttet, løber uddannelsesperioden videre, hvis udlændingen fortsat har opholdstilladelse og dermed mulighed for at blive i Danmark, men selv valgte at rejse.

Et eksempel herpå er en udlænding, som udrejser i forbindelse med en ferie i sit hjemland. I denne situation fortsætter udlændingens uddannelsesperiode med at løbe. Hvis den pågældende vender tilbage til Danmark, har vedkommende således kun ret til fortsat danskundervisning, hvis uddannelsesperioden, som blev påbegyndt før udrejsen, ikke er udløbet.

Har udlændingen derimod ikke mulighed for at blive i Danmark, fordi den pågældendes opholdstilladelse er bortfaldet, afbrydes uddannelsesperioden, og udlændingen vil herefter fortsat have ret til danskundervisning, hvis denne igen får opholdstilladelse og vender tilbage til Danmark og i øvrigt stadig er omfattet af lovens målgruppe.

Hvis der eksempelvis er tale om en familiesammenført udlænding, som har gennemført 1 års danskuddannelse, og herefter må udrejse, fordi opholdstilladelsen bortfalder i forbindelse med en skilsmisse, har den pågældende op til fire års danskuddannelse tilbage, hvis vedkommende atter får opholdstilladelse som familiesammenført og vender tilbage til Danmark.

4.2. Ophør af adgang til danskuddannelse

I- og S-kursister har som nævnt adgang til op til fem års danskuddannelse efter dansakuddannelsesloven. Tilbuddet er gratis for I-kursister og en delvis deltagerbetaling for S-kursister. Hvis en kursist – før udløbet af den pågældendes uddannelsesperiode – består den afsluttende prøve på den danskuddannelse, som den pågældende er indplaceret på, har vedkommende ikke længere adgang til danskuddannelse efter danskuddannelsesloven.

Indstiller kursisten sig som selvstuderende til en anden afsluttende danskprøve, end den, der afslutter den danskuddannelse, som den pågældende er indplaceret på, og består denne prøve, bevarer den pågældende stadig adgang til undervisning på den danskuddannelse, som den pågældende er indplaceret på. En kursist, der f.eks. er indplaceret på Danskuddannelse 3, kan således vælge at indstille sig til Prøve i Dansk 2 som selvstuderende. Består udlændingen Prøve i Dansk 2, har den pågældende stadig ret til at deltage i undervisningen på Danskuddannelse 3, indtil den pågældende består Prøve i Dansk 3 eller senest indtil udløbet af uddannelsesperioden.

En I-kursist har i øvrigt altid adgang til at færdiggøre et modul, som den pågældende er henvist til inden udløbet af uddannelsesperioden, også selvom kursisten derved modtager undervisning ud over den pågældendes uddannelsesperiode – dog højst et halvt år efter uddannelsesperioden er ophørt.

For kursister hvis uddannelsesperiode er ophørt, gælder det, at såfremt vedkommende ikke består den afsluttende prøve med et gennemsnit på mindst 02, har den pågældende adgang til fortsat uddannelse på det afsluttende modul. Kursisten kan fortsætte frem til den førstkommande prøvetermin. Herefter er der efter danskuddannelseslovens regler ikke adgang til yderligere uddannelse med offentlig støtte.

5. Overgangsregler

Den 1. juli 2017 trådte en større ændring af danskuddannelsesloven i kraft. Ændringerne betød bl.a., at alle nyankomne udlændinge modtager det samme danskuddannelsesstilbud, og at arbejdsmarkedsrettet danskundervisning blev afskaffet. Herudover blev der indført et timeloft på 15 timer for I-kursister og krav om betaling af depositum for S-kursister. Den 1. januar 2018 trådte reglerne om tildeling af klippekort til S-kursister og ændrede forlængelsesregler i kraft.

5.1. Overgangsbestemmelse vedrørende udlændinge, som den 1. juli 2017 allerede var indplaceret på et modul

Udlændinge, som på tidspunktet for lovens ikrafttræden var indplaceret på et modul, skulle færdiggøre det igangværende modul i overensstemmelse med fagbeskrivelserne i bilag 1 til bekendtgørelse nr. 981 af 28. juni 2016 om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl. udstedt i medfør af den hidtil gældende danskuddannelseslovs § 3, stk. 9.

Fagbeskrivelserne for danskuddannelserne i bilag 1 i den nævnte bekendtgørelse indeholder bl.a. en beskrivelse af mål og indhold af undervisningen på de enkelte moduler. Undervisningen på danskuddannelserne finder sted på baggrund af disse fagbeskrivelser.

Kursisterne vil blive modultestet efter disse fagbeskrivelser. Det gælder både I-kursister og S-kursister. De pågældende kursister bliver således ikke omfattet af reglerne om begynderundervisning og den generelle erhvervsretning af danskuddannelserne, før de – den 1. juli 2017 eller derefter – påbegynder et nyt modul.

Der henvises til overgangsbestemmelsen i L 705 af 8. juni 2017 om ændring af lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. og forskellige andre love § 5, stk. 1.

5.2. Overgangsbestemmelse vedrørende S-kursisters ret til danskuddannelse i perioden fra den 1. juli 2017 til klippekortsordningen trådte i kraft den 1. januar 2018

Følgende S-kursister har i en overgangsperiode ret til danskuddannelse i op til 3 år, efter den pågældende første gang kunne påbegynde danskuddannelsen:

- 1) S-kursister, som den 1. juli 2017 allerede deltog i en danskuddannelse,
- 2) S-kursister, som i perioden fra den 1. juli 2017 og frem til den 1. januar 2018 blev henvist til en danskuddannelse og
- 3) S-kursister, som den 1. juli 2017 modtog tilbud om 250 timers arbejdsmarkedsrettet danskundervisning i højst 1 år og 6 måneder og i forbindelse med lovens ikrafttræden indplaceres på en danskuddannelse.

Nr. 1 vedrører således S-kursister, som på tidspunktet for lovens ikrafttræden allerede deltog i en danskuddannelse. Det vil sige kursister, som før den 1. juli 2017 har afsluttet arbejdsmarkedsrettet danskundervisning og i umiddelbar forlængelse heraf har påbegyndt en danskuddannelse, jf. den hidtil gældende danskuddannelseslovs § 2 c, stk. 3. S-kursister, som forud for tidspunktet for lovens ikrafttræden den 1. juli 2017 har påbegyndt en danskuddannelse, og som i forbindelse med lovens ikrafttræden den 1. juli 2017 f.eks. var syge eller på barsel, er omfattet.

Nr. 2 vedrører S-kursister, som i perioden fra lovens ikrafttræden og frem til den 1. januar 2018 blev henvist til en danskuddannelse, jf. danskuddannelseslovens § 6.

Nr. 3 vedrører S-kursister, som på tidspunktet for lovens ikrafttræden allerede modtog undervisning iht. tilbud om 250 timers arbejdsmarkedsrettet danskundervisning i medfør af den hidtil gældende bestemmelse i danskuddannelseslovens § 2, stk. 1, og i forbindelse med lovens ikrafttræden indplaceres på en danskuddannelse. Sprogcentre skal således i forbindelse med lovens ikrafttræden foretage en indplacering på danskuddannelse af S-kursister, der modtager arbejdsmarkedsrettet danskundervisning.

Indplaceringen skal ske på baggrund af en pædagogisk vurdering af den enkelte udlændings forudsætninger og mål med uddannelsen, jf. danskuddannelseslovens § 6, stk. 3.

De nævnte S-kursister har ret til danskuddannelse i op til 3 år efter den pågældende første gang kunne påbegynde danskuddannelsen. Herved videreføres den hidtil gældende retsstilling, hvorefter arbejdstagere, studerende m.v. efter den hidtil gældende danskuddannelseslovs § 2 c, stk. 3, har ret til op til 3 års

danskuddannelse, for disse specifikke grupper. Starttidspunktet for uddannelsesperioden beregnes som hidtil.

Der henvises til overgangsbestemmelsen i L 705 af 8. juni 2017 om ændring af lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. og forskellige andre love § 5, stk. 2.

5.3. Overgangsbestemmelser for S-kursister, der får forlænget den 3-årige uddannelsesperiode

De hidtil gældende regler i danskuddannelseslovens § 2, stk. 5, om forlængelse på baggrund af sygdom og barsel m.v. videreføres i en overgangsperiode fra lovens ikrafttræden den 1. juli 2017. Forlængelsesmuligheden gælder frem til, at S-kursisten efter den 1. januar 2018 indplaceres på et nyt modul, eller den pågældende afslutter det prøvebærende modul, eller ikke længere har adgang til danskuddannelse.

Herudover videreføres kommunalbestyrelsens adgang til at beslutte, at S-kursister, som ikke har påbegyndt eller afsluttet danskuddannelsen inden for uddannelsesperioden, fortsat skal have tilbud om danskuddannelse. Forlængelsesmuligheden gælder frem til, at S-kursisten efter den 1. januar 2018 indplaceres på et nyt modul, eller til, den pågældende afslutter det prøvebærende modul eller ikke længere har adgang til danskuddannelse.

Der henvises til overgangsbestemmelserne i L 705 af 8. juni 2017 om ændring af lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. og forskellige andre love § 5, stk. 3 og 4.

5.4. Overgangsbestemmelse vedrørende klippekortet og S-kursisters ret til danskuddannelse pr. 1. januar 2018

S-kursister, der påbegynder en danskuddannelse den 1. januar 2018 og fremover, tildeles et klippekort. S-kursister, der den 1. januar 2018 allerede er påbegyndt en danskuddannelse, tildeles et klippekort i forbindelse med, at kursisten henvises til et nyt modul. Det betyder, at en S-kursist, der f.eks. i februar 2018 påbegynder modul 3 på Danskuddannelse 2, tildeles et klippekort med 4 klip. For begge grupper - det vil sige nye kursister og kursister, der allerede er i gang med danskuddannelsen - gælder det, at S-kursister, der for første gang tildeles et klippekort, samtidig tildeles 5 års uddannelsesret. Den nye 5-årige periode er gyldig fra henvisningen til det nye modul. Der henvises til overgangsbestemmelserne i danskuddannelseslovens § 5, stk. 5.

Alle S-kursister, der henvises til et nyt modul efter den 1. januar 2018, tildeles en 5-årig uddannelsesperiode uagtet om de allerede har brugt flere år af deres danskuddannelse.

Der henvises til overgangsbestemmelsen i L 705 af 8. juni 2017 om ændring af lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. og forskellige andre love § 5, stk. 5.

For kursister, der allerede har påbegyndt en danskuddannelse, gælder den hidtidige adgang til forlængelse frem til de pågældende bliver indplaceret på nyt modul.

6. Udbydere af danskuddannelse

En kommune kan opfylde sin forpligtigelse til at udbyde danskuddannelse efter danskuddannelsesloven enten ved at tilbyde undervisning på et kommunalt sprogcenter – evt. i samarbejde med en eller flere andre kommuner – eller ved at indgå en driftsaftale om danskuddannelse med en anden udbyder. Andre mulige udbydere er:

– institutioner for erhvervsrettet uddannelse, voksenuddannelsescentre, ungdomsskoler, folkehøjskoler, husholdningsskoler, håndarbejdsskoler, daghøjskoler, jf. folkeoplysningslovens § 45 a, og andre offentlige uddannelsesinstitutioner eller uddannelsesinstitutioner godkendt af det offentlige,

– private sprogcentre og

– andre private udbydere, når uddannelsen tilbydes udlændinge som led i aktivering eller beskæftigelse på en privat eller offentlig virksomhed.

Et sprogcenter skal tilbyde mindst to af de tre danskuddannelser, mens øvrige udbydere skal tilbyde én eller flere af de tre danskuddannelser eller enkelte af uddannelsernes moduler.

Undervisningen eller dele heraf kan i øvrigt udbydes af flere udbydere i fællesskab.

6.1. Etablering som udbyder

Etablering som udbyder af danskuddannelse er betinget af, at der mellem kommunalbestyrelsen og den pågældende udbyder er indgået en driftsaftale om udbud af danskuddannelse efter danskuddannelsesloven. Denne bestemmelse gælder dog ikke kommunale sprogcentre.

Der er ikke fastsat formelle regler om, hvad en sådan aftale skal indeholde. Det forudsættes dog, at der er tale om en aftale, som f.eks. indeholder oplysninger om opgavens forventelige omfang, hvor undervisningen skal finde sted og modultakstens størrelse.

Såfremt kommunen vælger at indgå en aftale med en anden udbyder, skal kommunen være opmærksom på de gældende regler om udbuds- og annonceringspligt. Det fremgår udtrykkeligt af danskuddannelseslovens § 10, stk. 5, at kommunalbestyrelsen skal sende opgaven i udbud i overensstemmelse med udbudslovens bestemmelser, når en gældende driftsaftale udløber. Det betyder, at en kommune ikke kan fortsætte med den samme danskudbyder i flere efterfølgende kontraktperioder uden forudgående udbud. Det fremgår af udbudslovens regler, hvilke procedurer der skal følges for det konkrete udbud. Det gælder dog ikke, hvis kommunalbestyrelsen selv eller i fællesskab med en eller flere andre kommuner udbyder danskuddannelse på et kommunalt sprogcenter.

Eventuelle spørgsmål om udbuds- og annonceringsreglernes anvendelse og indhold skal rettes til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Vejledning om udbudsreglerne og annonceringspligten findes på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside: www.kfst.dk. Der kan endvidere henvises til www.udbudsportalen.dk, som faciliteres af Kommunernes Landsforening (KL).

Styrelsen for International Rekruttering og Integration skal underrettes om, hvilke udbydere, der er indgået aftale med, umiddelbart efter aftalens indgåelse samt om de kommunale udbydere.

6.2. Udbud af undervisning inden for kommunens grænser

En udbyder, som har indgået en driftsaftale med en kommune vedrørende danskuddannelser, tilbyder som udgangspunkt undervisningen inden for denne kommunes grænser. En kommunal udbyder kan alene tilbyde undervisning inden for kommunens grænser, jf. danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 1.

Dette betyder i praksis, at en offentlig eller privat udbyder fysisk skal afholde undervisningen i den kommune, under hvis kommunalbestyrelse udbyderen henhører, dvs. den kommune, hvis kommunalbestyrelse har oprettet udbyderen eller indgået aftale med udbyderen. Udbyderen skal således etablere undervisningslokaler inden for grænserne af den pågældende kommune. Dette er dog ikke til hinder for, at en udbyder – f.eks. som led i en faglig ekskursion – i en kortere afgrænset periode gennemfører undervisningen uden for kommunens grænser. Derimod kan en udbyder ikke for en længere periode

etablere f.eks. en afdeling i en anden kommune, medmindre kommunalbestyrelsen i denne kommune godkender dette, jf. danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen kan således godkende, at en udbyder tilbyder undervisning i kommunen, selv om udbyderen har en aftale med en anden kommunalbestyrelse. En kommunalbestyrelse i en kommune A kan således godkende, at en udbyder, som har en aftale med kommunalbestyrelsen i en kommune B, udbyder undervisning i kommune A, f.eks. ved etablering af en afdeling i kommunen.

En godkendelse kan give generel adgang til at tilbyde undervisning i kommunen. En godkendelse kan også begrænses til f.eks. at omfatte tilbud om danskuddannelse, der målrettes en bestemt kursistgruppe. En kommunal beslutning om meddelelse af godkendelse – eller afslag herpå – skal træffes i overensstemmelse med almindelige principper om saglig forvaltning, herunder f.eks. hensynet til kommunens planlægning af danskundervisningsopgaven.

Der er en modifikation til kravet om udbud inden for kommunes grænser i danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 3, hvorefter danskuddannelse kan udbydes på tværs af kommunegrænser uden en godkendelse fra den stedlige kommunalbestyrelse, hvis undervisningen placeres på en virksomhed eller en uddannelsesinstitution, og undervisningen alene er for udlændinge med tilknytning til virksomheden eller uddannelsesinstitutionen. Udlændinge med tilknytning til virksomheden eller uddannelsesinstitutionen defineres som ansatte, studerende og eventuelt medfølgende ægtefæller. Det vil sige, at medarbejdere eller studerende fra andre virksomheder eller uddannelsesinstitutioner ikke kan deltage i undervisningen på virksomheden, medmindre der foreligger en godkendelse af udbyderen fra den stedlige kommunalbestyrelse. Har en virksomhed adresse på flere forskellige lokaliteter, er der dog intet til hinder for, at virksomheden kan beslutte at samle danskuddannelse for virksomhedens ansatte på ét sted. I de tilfælde, hvor der er etableret danskuddannelse i overensstemmelse med § 11 a, stk. 3, er det den kommune, der har indgået en driftsaftale med den pågældende udbyder, der har tilsynsforpligtelsen, jf. danskuddannelseslovens § 11, stk. 2. Modultaksten for undervisningen på virksomheden fastsættes ligeledes i overensstemmelse med den nævnte driftsaftale.

7. Finansiering af tilbud efter danskuddannelsesloven

Tilbud efter danskuddannelsesloven er gratis for I-kursister j.f. § 2 c. S-kursister omfattet af lovens § 2 d, der henvises til et modul på danskuddannelse fra den 1. juli 2018 skal betale en deltagerbetaling på 2.000 kr. pr. modul. S-kursister, der ønsker at modtage tilbud om danskuddannelse, betaler udover den nævnte deltagerbetaling et depositum på 1.250 kr. til sprogcenteret. Depositummet kan bl.a. tilbagebetales, når S-kursisten afslutter eller ophører på danskuddannelsen.

Kommunens finansiering af tilbud sker efter en aftalt modultakst, jf. danskuddannelseslovens § 13, stk. 2.

Staten refunderer inden for et rådighedsbeløb 50 pct. af kommunernes udgifter til danskundervisning for kursister, der er henvist til et integrationsprogram, jf. integrationslovens § 16, stk. 1. Der kan endvidere ske refusion efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats, hvis kursisten er henvist til danskuddannelse efter denne lov.

Med virkning fra 1. januar 2018 ydes der ikke refusion for kommunens udgifter til kursister, der er omfattet af et introduktionsforløb, jf. integrationslovens kapital 4 a. Tilbud om danskuddannelse, der gives direkte efter danskuddannelsesloven, er ikke omfattet af bestemmelserne om refusion.

Den enkelte kommune indtægtsfører deltagerbetaling fra S-kursisterne, hvilket i realiteten indebærer en nedbringelse af kommunens nettoudgifter til målgruppen med 2.000 kr. pr. modul

Danskuddannelserne er som nævnt ovenfor opdelt i moduler, som afsluttes med modultest. Udover at modultestene anvendes som pædagogisk redskab og målestok i forbindelse med kursisternes tilegnelse af dansk kundskaber, benyttes modultestene også i forbindelse med kommunernes finansiering af danskuddannelserne.

Kommunalbestyrelsen yder således tilskud til udbydere af danskuddannelse efter takster pr. modul, jf. § 23 i uddannelsesbekendtgørelsen. Størrelsen af taksten pr. modul fastsættes ved aftale mellem kommunalbestyrelsen og den pågældende udbyder. Det vil sige, at takstens størrelse skal forhandles mellem kommunalbestyrelsen og udbyderen. Kommunalbestyrelsen og udbyderen kan aftale differentierede modultakster. Der kan således f.eks. indgås en aftale, hvor udbyder modtager én takst for undervisning udført på sprogcenteret og en anden – evt. højere - takst for undervisning udført på en virksomhed eller uddannelsesinstitution.

Udbetaling af modultaksten skal opdeles med en udbetaling af en starttakst på 30 procent, når kursisten er blevet henvist til danskuddannelse og undervisningen på modulet er påbegyndt, og en udbetaling af en sluttakst på 70 procent, når kursisten har bestået den modultest, der afslutter det pågældende modul, jf. § 23, stk. 5, i uddannelsesbekendtgørelsen. Idet sprogcentrene overfører den opkrævede deltagerbetaling fra S-kursisterne direkte til bopælskommunen, påvirker denne ikke fastsættelsen af modultaksterne.

Opdelingen af udbetaling af modultakst med en starttakst på 30 procent og en sluttakst på 70 procent har virkning for aftaler, der indgås efter den 1. juli 2016. Forud for den 1. juli 2016 var udbetaling af modultaksten delt op i to lige store dele.

Kommunalbestyrelsens betaling af starttakst for det efterfølgende modul kan herefter først foretages, når kursisten har påbegyndt undervisningen på dette modul. På det modul på hver af de tre danskuddannelser, der fører frem til en afsluttende prøve i dansk, kan der foretages udbetaling af sluttaksten ved bestået prøve. Dette gælder også ved bestået Prøve i Dansk 3, uanset om kursisten skal følge undervisningen på det modul, der fører til Studieprøven.

I helt særlige tilfælde kan starttaksten betales to gange for et modul, hvor en fortsættelse af undervisningen på samme modul er begrundet i væsentlige hensyn til kursistens mulighed for at gennemføre danskuddannelsen, for eksempel ved kursistens flytning til en anden kommune og ved udbyderskift i øvrigt, før målene for det pågældende modul er nået, og ved overflytning fra én danskuddannelse til en anden.

Det skal i denne forbindelse understreges, at en kursists ønske om udbyderskift midt i et modulforløb som udgangspunkt ikke skal imødekommes. Udbyderskift kan således under normale omstændigheder kun ske på baggrund af et nødvendighedskriterium – f.eks. i forbindelse med flytning m.v. En selvforsørgende kursist, som ønsker en henvisning til en anden udbyder, må derfor vente til der skal henvises til et nyt modul, da der ellers vil skulle betales starttakst to gange for det samme modul uden en saglig begrundelse.

Sluttaksten betales altid kun én gang. Udgangspunktet er, at sluttaksten betales af den henvisende myndighed. Hvis kursisten på tidspunktet for beståelse af modultesten er flyttet til en anden kommune end den henvisende, betaler den aktuelle bopælskommune dog sluttaksten til udbyderen. Den driftsansvarlige myndighed kan ud over størrelsen af betalingen, herunder modultaksten, blandt andet indgå aftale om betaling for danskuddannelse af kortere varighed, hvis indhold omfatter mindre dele af undervisningen på et eller flere moduler og andre relevante forhold omkring betalingen.

Kommunens finansiering af danskuddannelserne omfatter også betaling for deltagelse i de afsluttende prøver. For selvstuderende kan kommunalbestyrelsen beslutte at opkræve et gebyr for deltagelse i prø-

ven. Indstiller en kursist omfattet af danskuddannelsesloven sig til en anden afsluttende danskprøve end den, der afslutter den danskuddannelse, som den pågældende er indplaceret på, skal den pågældende opfattes som selvstuderende og kan derfor afkræves gebyr.

8. Tilsyn med udbydere

Tilsyn med udbydere i henhold til danskuddannelsesloven varetages af den kommune, som har indgået driftsaftale med en udbyder om tilbud efter danskuddannelsesloven, eller som udbyder undervisning på et kommunalt sprogcenter eller en anden kommunal uddannelsesinstitution, jf. § 21, stk. 1, i uddannelsesbekendtgørelsen. Tilsynsforpligtelsen, som beskrevet nedenfor, påhviler altså også de kommuner, der har oprettet et kommunalt sprogcenter.

Hvis flere kommuner i fællesskab har indgået en aftale med en udbyder, har kommunerne i fællesskab tilsynsansvaret.

Hvis en kommunalbestyrelse har truffet aftale med en anden kommunalbestyrelse eller et kommunalt fællesskab om tilbud efter danskuddannelsesloven, jf. danskuddannelseslovens § 11, stk. 1, har denne anden kommune eller det kommunale fællesskab tilsynsansvaret. Det påhviler de involverede kommuner at træffe aftale herom.

Hvis en udbyder får en tilladelse til at tilbyde den kommune undervisning i en anden kommune, jf. danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2, er det fortsat kommunen, der har driftsaftalen med udbyderen, som har tilsynsansvaret – også for så vidt angår den undervisning, som foretages i den anden kommune. Hvis en kommune ønsker at undgå at få tilsynsansvar i en anden kommune i medfør af § 11 a, stk. 2, må kommunen sørge for at fastsætte et vilkår i driftsaftalen om, at udbyderen ikke må søge godkendelse i en anden kommune til etablering af undervisning i medfør af danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2. Såfremt udbyderen herefter ønsker at udbyde danskuddannelse i andre kommuner, vil det kræve indgåelse af selvstændige driftsaftaler med de pågældende kommunalbestyrelser i disse kommuner.

På samme måde er det den kommune, som har en driftsaftale med en udbyder, der tilbyder danskuddannelse på en virksomhed eller uddannelsesinstitution i en anden kommune i medfør af § 11 a, stk. 3, som har tilsynsansvaret.

Tilsynsforpligtelsen påhviler også de kommuner, der har oprettet et kommunalt sprogcenter. Indholdet af det kommunale tilsyn, som beskrives nedenfor, gælder således også for disse kommuner.

Formålet med kommunalbestyrelsens tilsyn er at sikre, at undervisningen gennemføres efter reglerne i danskuddannelsesloven. Tilsynskommunen har derfor pligt til at sætte sig ind i regelsættet om danskuddannelse. Tilsynet omfatter et administrativt, økonomisk og pædagogisk tilsyn, og den driftsansvarlige kommunalbestyrelse skal hvert andet år indsende en rapport til Styrelsen for International Rekruttering og Integration om udviklingen på området. Rapporten skal indeholde en beskrivelse af, hvordan tilsynet har været ført og forholde sig til data om undervisningens aktivitet og prøveresultater. Kommunen skal inddrage personale med pædagogisk kompetence i dansk som andetsprog for voksne i opfølgning og vurdering af undervisningens kvalitet, jf. § 21, stk. 4, i uddannelsesbekendtgørelsen.

Ud over det kommunale tilsyn blev der med lov nr. 705 af 8. juni 2017 etableret et statsligt tilsyn, som på tværs af kommunerne skal føre tilsyn med udbydernes indplacering af udlændinge på danskuddannelse og modul bl.a. ved hjælp af stikprøver på udvalgte sprogcentre. Det statslige tilsyn skal supplere det kommunale tilsyn.

Nedenfor følger en gennemgang af de elementer, som bør inddrages i forbindelse med udarbejdelsen af den kommunale tilsynsrapport.

8.1. Fysiske rammer og beliggenhed

Det bør fremgå af aftalen mellem udbyder og kommunalbestyrelse, på hvilken lokalitet undervisningen foregår, herunder om undervisningen foregår flere steder, evt. også uden for kommunen, jf. danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2 og 3. Tilsynskommunen kan ikke føre tilsyn med en udbyder, hvis kommunen ikke kender undervisningsstederne. I øvrigt skal tilsynskommunen påse, at undervisningen foregår i egnede lokaler.

Såfremt en udbyder tilbyder undervisning uden for kommunen i medfør af danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2, skal tilsynskommunen i øvrigt påse, at der foreligger den fornødne godkendelse fra kommunalbestyrelsen i kommunen, hvor undervisningen tilbydes. Det er således altid tilsynskommunen, som har ansvaret for, at udbyder overholder de til enhver tid gældende regelsæt.

8.2. Fleksibelt, relevant og kvalificeret undervisningstilbud

Tilsynskommunen skal sikre sig, at udbyderen lever op til lovens krav om et relevant og kvalificeret undervisningstilbud, som er tilrettelagt fleksibelt, og som skal kunne påbegyndes inden for en måned.

Det er således meget væsentligt, at kommunen påser, at udbyder tilrettelægger undervisningen fleksibelt med hensyn til tid, sted og indhold for at fremme kursistens beskæftigelse, aktivering og uddannelse, jf. danskuddannelseslovens § 3, stk. 7. Ligeledes skal kommunen påse, at undervisningen tilrettelægges således, at det er muligt at følge undervisningen uden for normal arbejdstid, jf. danskuddannelseslovens § 3, stk. 9.

Det er endvidere væsentligt, at tilsynskommunen sikrer sig, at udbyderens tilbud om danskuddannelse er i overensstemmelse med danskuddannelseslovens § 4, hvorefter hver af de tre danskuddannelser har et gennemsnitligt omfang svarende til 1,2 års heltidsuddannelse. 1,2 års heltidsuddannelse svarer til 1,2 årsværk – et årsværk svarer til 37 timer om ugen i 46 uger. Et årsværk defineres i øvrigt som en fuldtidsstuderendes arbejde i et år. Denne arbejdsbelastning kan bestå af forskellige elementer som f.eks. skemalagte undervisningslektioner, selvinstruktion, fjernundervisning, hjemmearbejde, herunder opgaveløsning.

Danskuddannelserne skal bidrage til, at voksne udlændinge kommer i beskæftigelse og bliver i stand til at forsørge sig selv. Tilsynskommunen skal i den forbindelse påse, at udbyder indgår i et samspil med private og offentlige virksomheder i området, f.eks. ved at arrangere besøg på lokale virksomheder.

Tilsynskommunen skal endvidere være opmærksom på, at forskellige målgruppers undervisningsbehov tilgodeses. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at tilbud efter danskuddannelsesloven gælder alle udlændinge, der er omfattet af lovens målgruppe, herunder udlændinge med handicap. Det følger således af § 16 i uddannelsesbekendtgørelsen, at kursisten skal have et undervisningstilbud, der skal være tilpasset den enkelte kursists forudsætninger og behov. Det betyder, at personer, der på grund af fysiske eller psykiske handicap ikke kan følge den almindelige undervisning, skal have et særligt tilrettelagt undervisningstilbud.

Hvis en person f.eks. har et synshandicap, er denne berettiget til at få et undervisningstilbud, der er tilrettelagt på en sådan måde, at der tages hensyn til den pågældendes synshandicap, f.eks. ved at kursisten får udleveret opfotograferede tekster.

Hvis kursisten har alvorlige traumer, skal det konkret vurderes, hvilken holdstørrelse den enkelte er parat til at klare – der kan således konkret være behov for etablering af mindre hold mv.

Hvis det viser sig, at en kursist med et handicap har behov for specialundervisning (eksempelvis en svagtseende, som har behov for undervisning i blindskrift) enten sideløbende med danskundervisningen, eller inden undervisningen kan påbegyndes, varetages denne undervisning af specialundervisningslærere efter lov om specialundervisning for voksne. Det er kommunerne, som er ansvarlige for at tilbyde specialundervisning, og det er derfor kommunen, der afgør omfang og indhold af den kompenserende specialundervisning.

Der kan være situationer, hvor der ikke kan gives specialundervisning, uden at kursisten også får danskundervisning. I disse situationer må der etableres et undervisningstilbud, hvor specialundervisningen og danskundervisningen supplerer hinanden.

Tilsynskommunen bør i øvrigt sikre, at udbyder lever op til kravene i lov om åben uddannelse om åbenhed og kommunikation eksternt i forhold til kursister, og at der gives mulighed for etablering af kursistråd, jf. danskuddannelseslovens § 12.

8.3. Kompetenceudvikling af lærere

Tilsynskommunen er ansvarlig for, at udbyderen alene har ansat lærere, der opfylder danskuddannelseslovens og bekendtgørelsens regler om lærer kvalifikationer. Dette gælder både fastansatte og vikarer.

Det følger af § 24, stk. 1, i uddannelsesbekendtgørelsen, at lærere, der varetager undervisning i henhold til danskuddannelsesloven, skal

- have gennemført – eller være optaget på – uddannelsen i henhold til bekendtgørelse om uddannelsen til underviser i dansk som andetsprog for voksne eller
- være godkendt af en skoleansvarlig myndighed som lærer i dansk som andetsprog for voksne indvandrere før 1. august 1998.

Uanset bestemmelsen i § 24, stk. 1, kan lærere, der er optaget på uddannelsen til underviser i dansk som andetsprog, dog varetage undervisning i henhold til danskuddannelsesloven i indtil tre år efter optagelse på uddannelsen. Styrelsen for International Rekruttering og Integration kan i særlige tilfælde dispensere fra treårsfristen, ligesom styrelsen kan dispensere fra kvalifikationskravene, hvis læreren er i besiddelse af kvalifikationer, som kan sidestilles hermed.

Kommunerne skal i forbindelse med deres tilsyn overfor udbyderne kontrollere, at lærerne som underviser i dansk i medfør af danskuddannelsesloven opfylder betingelserne i uddannelsesbekendtgørelsens § 24. Dette kan f.eks. ske i form af kontrol af skolens retningslinjer og stikprøvekontrol.

Herudover indgår det i kommunens pædagogiske tilsynsforpligtigelse at tilse, at de voksenpædagogiske læringsmiljøer og lærerkompetencer hos udbyderne af danskuddannelse løbende ajourføres og udvikles med henblik på at sikre implementeringen af lovgivningens kvalitetskrav om en effektiv, fleksibel og individualiseret danskuddannelse.

Det vil også være naturligt som led i den pædagogiske tilsynsforpligtigelse, at kommunen forholder sig til, om der finder en løbende kompetence- og kvalitetsudvikling sted hos udbyderen med henblik på at skabe eller videreudvikle et godt læringsmiljø i dansk som andetsprog for voksne udlændinge.

8.4. Administrativt og økonomisk tilsyn

Tilsynskommunen er ansvarlig for, at udbyder opfylder kravene til indberetning af statistiske oplysninger mv. til Udlændinge- og Integrationsministeriet, jf. § 20, stk. 3, i uddannelsesbekendtgørelsen, samt lovpligtige krav til data til de henvisende kommunale myndigheder.

Det vil desuden være nærliggende at sikre, at der er rationelle og effektive arbejdsgange mellem udbyder og henvisende myndigheder.

Endvidere må kommunalbestyrelsen i forbindelse med udbud af undervisningsopgaven påse, at driftsaftalen bliver formuleret og administreret på en måde, så kommunen bedst muligt kan sikre en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse af offentlige midler.

Kommunen skal sikre, at der alene betales for moduler, hvor kursisten har afsluttet det forrige modul og ønsket at fortsætte på et nyt modul. Det gælder særligt i de tilfælde, hvor der er givet et betinget betalingstilsagn, før det foregående forløb er afsluttet.

8.5. Hvordan kan tilsynet føres?

Tilsynet kan føres ved en løbende god kontakt mellem kommune og udbyder – for eksempel ved møder, besøg hos udbyderen eller på anden måde. Tilsynet kan endvidere føres ved løbende evaluering af undervisningen via statistiske indberetninger til kommunen og ved at følge med i virksomhedsplaner, årsberetninger, udbyders hjemmeside m.v.

I forbindelse med udarbejdelse af tilsynsrapporten skal kommunen inddrage personale med pædagogiske kompetencer i dansk som andetsprog for voksne i opfølgning og vurdering af undervisningens kvalitet. Dette kan eventuelt foregå i et samarbejde mellem flere aftalekommuner.

8.6. Styrelsen for International Rekruttering og Integrations direkte tilsyn med de afsluttende prøver på de ordinære danskuddannelser

Styrelsen for International Rekruttering og Integration fører tilsyn med afholdelsen af de afsluttende prøver på de ordinære danskuddannelser og kan kræve alle nødvendige oplysninger fra kommunalbestyrelserne og den prøveafholdende udbyder i forbindelse hermed.

Styrelsen fører tilsyn med prøvernes indhold, kvalitet og praktiske gennemførelse, herunder resultatet af prøverne gennem de prøveafholdende udbyderes indberetninger.

Styrelsen for International Rekruttering og Integration beskikker censorer til prøvens skriftlige del og et antal censorer til prøvens mundtlige del og pålægger dem censurering. Til den mundtlige del af Studieprøven beskikkes altid censorer.

Ved hver prøvetermin aflægger styrelsen tilsynsbesøg hos en række prøveafholdende udbydere over hele landet, hvor styrelsen overværer prøveafholdelsen.

Tilsynet med de afsluttende sprogprøver udføres endelig gennem styrelsens behandling af klager over bedømmelsen og klager over forhold i forbindelse med prøveforløbet.

Styrelsen for International Rekruttering og Integration udpeger hvert fjerde år blandt godkendte udbydere af danskuddannelse afholdere af de afsluttende danskprøver. Såfremt en prøveafholder ikke overholder de i bekendtgørelsen fastsatte regler for prøveafholdelsen eller på anden måde ikke udviser den fornødne omhu i forbindelse med prøveafholdelsen, kan styrelsen beslutte at fratage den pågældende udbyder af danskuddannelse retten til at afholde de afsluttende danskprøver.

Udlændinge- og Integrationsministeriet, den 28. juni 2018

UFFE TOUDAL PEDERSEN

/ Lars von Spreckelsen-Syberg